

చందమామ

పిల్లల మాసపత్రిక

1ST NOV. '47

6

CHANDAMAMA

Gandakumari Devi, '47

Photo by Dorothy Vaux

చరిత్రమోమో అల్లుడు, శోచన

చందమూస

(నవంబరు సంచిక ప్రచారము)

1. తెలగి	1,200	13. బండరు	300
హిగిలాదాకం ప్లాట్	200	14. అవకాశం	300
2. నెలదాద	1,000	15. వెల్లుదు	400
ప్లాట్	300	16. చిరుల్లోలు	300
3. గుంటూరు	500	17. కాదేపల్లిగూడెం	250
ప్లాట్	100	18. పికింద్రాదాదు	300
హిగిలాదాకం ప్లాట్	150	19. నావల్లు	150
6. చుర్రాసు	1,500	20. కంకిపాడు	100
ప్లాట్	250	21. వెల్లుదు	100
8. నాల్లెలు	500	22. చలంగల్లు	100
7. విజయనగరం	500	23. కర్నూలు	150
ప్లాట్	50	24. మచి	100
8. ఏలూరు	400	25. కొండాం	150
ప్లాట్	50	26. కంకల్	150
9. గుడిచాద	200	27. పిల్లపాడు	250
ప్లాట్	150	పురేకమల్లకాపాడు	210
10. పొన్నకూట	150	హిగిలాదాకం ప్లాట్	400
ప్లాట్	80	17 ప్లాట్	400
11. కడప	100	అదే 82 పిల్లపాడు	
ప్లాట్	100	చందాదాదు, వస్త్రం	5,570
12. కాకినాడ	500		
		మొత్తం కాపీలు	18,000

శనిస్ అండ్ వెస్

ఇన్నూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్, తొంబాయి.

(1913-1914)

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

శుక్ల తుల్య పర్వ కర్మము, పీఠ, పాఠము.

[illegible][illegible][illegible]

శ్రీ బి. యస్. రెడ్డి విభాగము: శ్రీ వి. ఎ. నాగరెడ్డి

1900-1901

45 5000 0 10000

177. 25 = 25

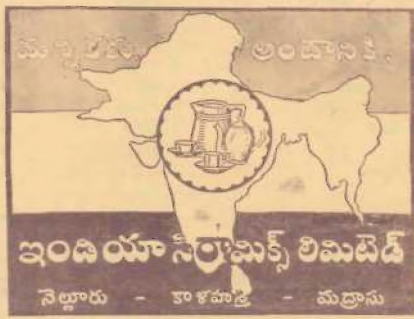
1

சென்னை, 15 சூன் 2016

100

2014年12月10日

1. చివ్వి, పరివారసంఘం, ఎం.కె.ఆర్. రోడ్, విజయవాడ.

WE
WANT
STAR OF
INDIA!
PENCILS

For Work
On The 1st

AVAILABLE FROM ALL DEALERS

MADRAS PENCIL FACTORY-MADRAS

మదరాస్ పెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ :: మదరాస్

చదువుకోండి

చందమామ ఆత్మకథ	8	బోలె పెట్టి	28
మరణం మర్యాద	9	బ్రహ్మలాక్షమణి	33
గుగ్గిల పాపం	10	అంకా బ్రహ్మచీ	36
బందోబస్తుమంటి	12	గురువు - శిష్యుని	37
కొంచుం మహిమ	17	పెరివాల్లి	41
వట్టిర్ని	22	కాకమ్మక్క కథ	43
అల్లా కోడల్ల కథలు	24	కంద్రీ కొడుకులు	49
వల్ల - చాలుక	25	వక్కరావ	54
గొప్ప ఎవరు	26	తెలుగు రామలింగం	58

అంకా, అంకా, ఎన్నో.

పాలు చందా

6-0-0

చందమామ

విడివ్రతి

విల్లం మానవక్రిక

0-6-0

గమనిక.

★ 1-11-17నుండి వంద్రాంతి ప్రత్యేకసంచికలోనూ అరు యోపాయిం. కందాకాపీట స్టంప్ కేట్ ఆన్ బోస్టింగ్ కేట్ సంపుటము. మరల మరల కాపీలు సంపాదకర్లు. యి. 2-4-91 అదనంపంపితే ప్రతిరోజు రిడ్యుక్ట్ లో పంపగలము. రందాపంపు పుడపాసిందని పుత్తరానికి అదానపుంకడు. చూసిరి ప్రతి. పీ. పీలు సంపాదకర్లు.

★ చందమామలో విల్లం రచనలూ, పోలోలూ ప్రకటిస్తాము. దక్కని కాడ్డపైలా పోలోలు, 9-10-11 డిజైన్ లో సంపాది. ప్రచురిస్తే తెలుపు తాము. లేదీలో త్రిప్పి సంపుటాము. సదసంతో యంత అక్షమి ద్రాసి. డిజై అంబందిన కనదు సంపాది. ప్రచురిందని రచనలు త్రిప్పి వంపులకు లేదా ప్రచురించే విషయం తెలుపుటకు వీలంబుంది.

యీ సంగతులు గమనించి పాఠకులకండి.

అవసరం : 37, అచారప్పన్ చిరి, మద్రాసు 1

చిల్లల మానవత్రిక

పంపు 1

1 నవంబరు 1947

పంపు 5

పాపలా :

మీ దీపావళివంతుగ వచ్చింది. విజానికీ మీన హంతువుల పండుగలలో విజాయకవనితి, మహర్షివని, కీసావతి ఈ మూడూ ముప్పటిగా మీ పండుగలే. దీపావళినారు మీరు కివిటిలు తిప్పతారు; మందుపామాను జాబుస్తాడు. ఎంతో ఉల్లాసంతో రాత్రి పొద్దుపోయిందాకా ఆడుకుంటారు; నిద్రపోతారు.

కాని, ఆ ఒక్కరాత్రి మీరు ఎంత డబ్బు అమ్మినదతార మీలో ఎవరైనా యోచించారా? కొన్ని లక్షలు ఉంటుంది, ఒకవిధంగా ఇది అంతా వృధాకర్చే, మీరు బియ్యపెట్టెదానిలో నాలుగేండ్లైనా వీధిపిల్లలకు వానంచేస్తే వాళ్లు చదువుకుని దేశానికి ఎంతో సహాయపడతారు. చెప్పండి, నిజమో, కాదా?

నా బిడ్డ కథ

పూర్వం భరణానుచరణే శాశ్వతుడు
ఉండేవాడు. అతనిని చెప్పితే బాలు
మూడులో బాలు మరలీ పోకుండును.
ముక్కు మూసుకొని తనమ్మచేనే
మునులుపైతం ఆతడు పెట్టే భారము
ఆగలేక పోయేవాడు. వరకును ముక్కు
గా ముసుగును ఎలా హాయిందేవాడో
తెలుసువా; బాపిరేతలును అవూయ
త్యలు చేసేవంబది అక్కమోలకు మంపిం
చేవాడు. వాళ్లుపోయి తనమ్మ చేతుకొనే
మునులు బలము రక్తవనముట్లు రక్త
వాళ్లు తనమ్మ ముగిసినతరువాత
మునులు లేచి ఒకటి రెండుగురులువేయి
గానే రక్తవనముట్లు వివిధ కొట్టునుని
ఆభావకు వదిలించేవాళ్లు. అదిచూచి
రాక్షసరలులు నిష్ఠాకొనేవాళ్లు.

అందులో చూచుకొనిన ప్రేమకావ్యములలోనే రామాయణము కాలికి
మొదటిదిగా వేసినది. ద్రుష్టాంతములు
కవితాగ్రామములందు వెలుగుచున్నవి.
మౌనముననే మౌనముననే మౌనముననే
మౌనముననే మౌనముననే మౌనముననే

కొంపాదులలో జరిగినట్లుగా వివరాలనే
వది చూచి చూచి చివరికి వాటిని తెగ
తెంచుకొన్నాడు. అదేమిది - ఓసలు
కడుపుకు తెచ్చుకుంటే వది వాడు.

ಗೌರವ ಪಡೆದ ಕೃಷಿ ಮೊಗಸೀರ
ಪೊನ್ನಾಪುರ ಯಾ ರಾಜಮುಖ ವೆನಕ
ವೆರಾಡೆ ಕೃಷಿಯುಳ್ಳ ಕೃಷಿ ವೆರಾಡುಂಗೆ
ಪಾಳೆ, ಪಾಳೆ, ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ ವೆರಾಡುಂಗೆ
ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ ಕೃಷಿ

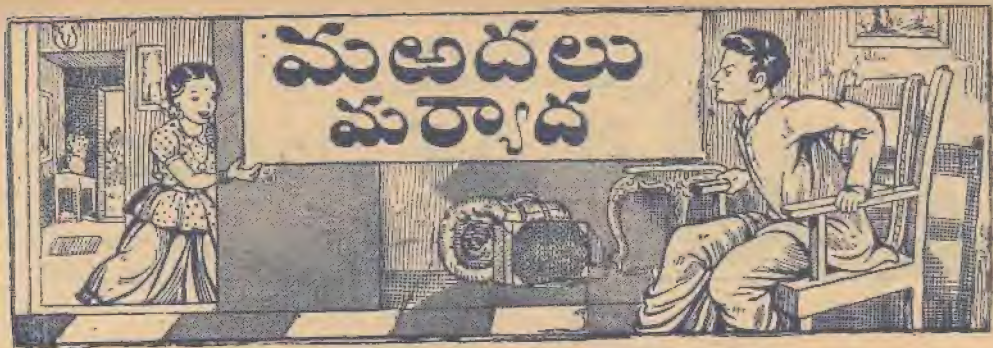
ఇలా అక్రమమును వంకానుయసి
భటులు వీడించేవాళ్ళు. వీరి దేవత
లన్నా నువ్వంగా ఉన్నారంటే అది
లేదు. వంకానుయసి తిన్నప్పుడు
వెళ్ళి అమరావతిమీద వెళ్ళాడు. దేవ
తలూ చేసేది చింతవరకు పోయి అతని
ధాటికి అగలేక పారిపోయాడు. వంకా
నుయసి అమరావతికివచ్చాడని వార్తాల్లా
అక్రమించి దేవతలను నానాహింసలు
పెట్టసాగాడు. కనకవర్ణమ్మను భారించే
వాడు. యాగాలను రద్దించి చేసేవాడు.
తర్కలాట అనేకములా వినివించ
కుండా చేశాడు.

***** చందమామ *****

అక్కతోడా నీవు బండెక్కి వస్తే
అనంద మౌతుంది అందఱికి బావ!

మొలక నవ్వుల నిన్ను పలకరిస్తాను
అమ్మ నాన్నా నిన్ను అదరిస్తారు
చుట్టసక్కాలు నిను చూడవస్తారు
మేలైన వాడవని మెచ్చుకుంటారు.

అక్కను నీవెంట కొనిరాక బావ
బిక్కుబిక్కుమంటు ఒక్కడవు వస్తే,
చిత్తమొల్లాదోయి క్షేమంబు లడుగ
మనసు పుట్టాదోయి మర్యాదచేయ!

అక్కనుంచేగద బావ చుట్టంబు
అల్లనుంచేగద తిరుగలి చుట్టంబు
అన్నసామెత మనలో ఉన్నదంచూను
ఎఱుగవోయీ నీవు వెట్టి మాబావ!

క ను వ ర్తి వ ర ల క్షి మ్మ

మా మ య్య

మామ య్యెంతో మంచడే
 మాటాడిస్తే మంచడే.
 నోట్లో నాలుక లేకున్నా!
 నూటికి నర్హ రై నాడే.
 ఊరూ పేరూ లేకున్నా!
 ఉండిలే దిగ్గమింగాడే.
 అట్టివిలుపే లేకున్నా!
 అంగలు మంగలు వేస్తాడే.
 గాలికి కొట్టుకు పోతున్నా!
 గప్పా లూరక కొడతాడే.

తలుపూ మాటుకు లాగండే
 తప్పెట దరుపూ వేయండే
 గోడ చాటుకు దీయండే
 గుడ్డుల బెల్లం బెట్టండే
 తమ్ముల పాకు లీయండే
 సొమ్మూ సొట్రా లాగండే
 మంచీ గంధం పూయండే
 మానూ గాయను చేయండే.

పని పాటంటి మామయ్యా !
 ప్రాలు మాలెద వేమయ్యా !
 తిండి తిప్పలకుం డంటి,
 గండు బిల్లి లా గస్తావే!
 చెయ్యని పెట్టుని అయ్యలకే,
 రొయ్యల మీసం గవాలె!
 కావలసిన పని చేయాలె,
 కడుపు కింత తిని తిరగాలె!
 మంచీచెడ్డలు తెలియాలె,
 మారాజును పేరుండాలె!

—విటుకూరి రవింద్రం

ఎవడు లోకువంటే బందరామాయి లోకువన్నట్టయింది నాపని. నాకు సరిగా బుద్ధితెలియకమునుపే మా వాళ్ళు నన్ను మొద్దువెదవకింద రూఢిపరిచారు. మా చుట్టుప్రక్కలవాళ్ళూ, బంధువులూ, స్నేహితులూ, నా మేస్టర్లూ, తోటివిద్యార్థులూ అందరూ నన్ను బందరాముడనే పిలిచి, బందరాముణ్ణి చూసినవ్రతచూశారు.

మొదట్లో నేనుకూడా అందరిమాటా నమ్మాను. నిజంగానే నేను బంద వెదవ ననుకున్నాను. అందరికీ లోకువగా పడి ఉన్నాను. అందరివమలూ చేశాను. కాని నన్ను గురించి అందరూ అనేది నిజంకాదని నాకు క్రమక్రమంగా రుజువు కాసాగింది. వాళ్ళమాటలు అబద్ధమని వాళ్ళనోటనే పరికించాలని బుద్ధివృద్ధింది. ప్రపంచమీద తిరగబడ్డాను. నామీద రాధీతనం చేసినవాళ్ళని తన్నాను. నన్ను మోసంచేసినవాళ్ళని పరాభవించాను. గోపిగాని, కిష్టదగని, శృంగారం

మేష్టారుగాని నన్ను గురించి వెనకటి లాగా ఆనుకోవలసిన అవసరంలేదు.

ఒకచిత్రం గమనించారా? ప్రపంచం ఒకణ్ణిపట్టుకుని "బంద, మొద్దు," అని సురిభంగానే అంటుందిగాని, తెలివిగల వాడుంటే వాడి తెలివితేటలు చప్పున గ్రహించలేదు. మనవాణ్ణి దూరపు మనుషులు గొప్పవాడనేదాకా మనం వాడి గొప్పతనం తెలుసుకోం. ప్రపంచం కన్న "మొద్దు" ఎవరూ ఉండరని నా అభిప్రాయం. నేను క్లాసులు పాసవు తూనే ఉన్నాను. నాకు క్లాసులో ఫస్టు మార్కులు కూడా వచ్చాయి. కాని నన్నందరూ ఇంకా బందరాముడనే పిలుస్తున్నారు. హేళన చేస్తున్నారు. నా మీదికి ఒంటికాలిమీదవస్తూనే ఉన్నారు.

నేను నా అగోక్లాసు పాసయి అయిదోక్లాసులోకి వచ్చిన కొత్తలో ఒక తమాషా జరిగింది. నన్ను గురించి సాటి విద్యార్థులు అభిప్రాయం మార్పు

చందమామ

కునేటందుకు ఇది మంచి అవకాశం.

మా స్కూలు తెరిచిన కొత్తలో మా పూర్వో ఒక ఎగ్జిబిషను పెట్టారు. ఎక్కడలేని షాపులూ వచ్చాయి. ఊళ్లో ఉన్నవాళ్లందరూ తిరణాళకు పోయి వట్టుగా వేడుకలు చూడబోయినారు. ఎన్నడూ కనీ వినని వస్తువులన్నీ కొనుక్కు రాసాగారు. నా కూడా ఏమై నా కొందామనిపించింది; కాని రూపాయో, రెండో లేకుండా కొన తూని కేముంటుంది ?

ఉన్న షాపులు చూసి అయినా సంతోషించామని నేనూ ఒక రిద్దరు స్నేహితులూ కలిసి ఎగ్జిబిషనుకు బయలు దేరాం. షాపులన్నీ చూస్తూ వెళ్లాం. ఆక్కడ ఒక షాపులో ఒక మంచి చాకు కనిపించింది. దాని పిడి ఎంతో అందంగా ఉంది. దానిలో చాకు కాక ఒక ముల్లూ, ఒక బిరడాయితీసే మరా, మర మేకులు బిగించే స్కూర్డ్రైవరూ ఉన్నాయి. చూడగానే ఆ చాకు కొనుక్కో ఋద్ధిపుట్టింది. కాని ఏంచెయ్యను ? దాని ఖరీదెంత అని అడిగితే షాపువాడు, “కారుచాక ! రూపాయిన్నర ! కాన బిస్తే కొనుక్కో ! ఇటువంటి చాకులు దొరుకు తెప్పించాను. ఇదొక్కటే ఉంది.”

అని నన్ను వెల్లెత్తించాడు. నా వెంట వచ్చిన నాగభూషణం జేబులోనుంచి రూపాయిన్నరతీసి ఆ చాకు కొన్నాడు.

“ఏదిరా ? నన్నొకసారి చూడనీ,” అని నాగభూషణం దగ్గర చాకు తీసు కుని ఎంతో ఆనందంతో దాన్ని పరీక్షించ సాగాను. చివరకు వాడి చాకు వాడి కిస్తూ, “నా దగ్గర దబ్బుల్లేవుగాని ఉంచే తప్పక కొనిఉండును,” అన్నాను.

నేనీమాట అంటుండగా నా వెంట ఉన్న మరో కుర్రవాడు రహస్యంగా, “లెక్కల మేష్టారు,” అన్నాడు. నేను తల ఎత్తి చూసేసరికి మా పక్కగా

చందమామ

రెక్కంమేష్టారు పోతున్నారు. ఆయన మాకేసి చూసి నవ్వారు. నామాటలు ఆయనకు వినవడి ఉండాలి.

ఆరోజు బడిలో నాగభూషణం తన కొత్తచాకును పిల్లలందరికీ చూపించాడు. దానితో అందరినీ పెనసక్కు చెక్కుకోనిచ్చాడు. ఆ సాయంత్రం బడి వదిలి నేను ఇంటికి పోతుండగా బడి నౌకరు నావెంట వచ్చి నా చేతికి ఒక అందమైన పాకెట్టు ఇచ్చాడు. ఇంటికి పోయి విప్పదీసి చూతునుగదా, నాగభూషణం కొన్నటువంటి చాకే. అయితే దీని పిడిమీద నా పేరు పొడి అక్షరాలున్నాయి. “రెక్కల్లో ఫస్టుమార్కు తెచ్చుకున్నందుకు,” అని రోపల చీటీ పెట్టిఉంది. నా సంతోషం ఏంచెప్పను!

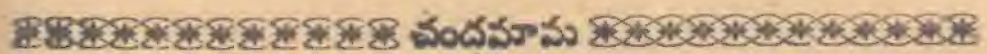
మర్నాడు పెందలాడే బడికివెళ్లి క్లాసులో కూచున్నాను. నా కొత్త చాకు తీసి పెనసలు ముక్కు చెక్కుకుంటుండగా నాగభూషణం వచ్చాడు. నాచేతిలో చాకు చూస్తూనే అమాంతం మీదపడి లాక్కోబోయినాడు. నేను వాణ్ణి తోనేసి చాకు మడిచి జేబులో పెట్టుకుని, “ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?” అన్నాను.

“నా చాకు నువ్వే కాజేశావు. నాది పోయింది. అంతటా వెతికాను. దొరక లేదు. నాది దొంగిలించావు. లేకపోతే నీ కెక్కడిది?” అన్నాడు నాగభూషణం.

“ఇది నాకు బహుమానం. నీది పారేసుకుంటే దానికి వన్నేం చెయ్యమంటావు?” అన్నాను.

నాగభూషణం నన్ను నానా మాటలూ అని మీదపడ్డాడు. ఇద్దరమూ చచ్చేటట్టు తన్నుకున్నాము. ఇది చూసి హెడ్మాస్టరుగారు మమ్మల్నిద్దరినీ పిలిపించాడు. ఆయన ఎదట నాగభూషణం నన్ను దొంగగా నిరూపించాడు. నేను కూడా నిజమే చెప్పాను.

అంతా విని హెడ్మాస్టరుగారు, “ఇది రాముడి చాకే. కిందకిడు రెక్కల్లో ఫస్టుమార్కు తెచ్చుకున్నందుకు రెక్కల మేష్టరుగారు వాడికి బహుమానం ఇచ్చారు. నీ చాకు నువ్వు ప్లేగ్రౌండులో పారేసుకున్నావు. నౌకరు తెచ్చి నాకిచ్చాడు. వుచ్చుకో. ఎప్పుడూ కొందర పడి ఇంకొకరిపీద దొంగతనం అంట గట్టకు.” అని నాగభూషణానికి బుద్ధి చెప్పారు.

చందమామ

దేశీయ కారకదేవి.

నీలాల నింగిలో దెలియాడెవు
మల్బుల్ల వాటున మాటుమణిగెవు
తళుకు చుక్కలతోడ తరలివచ్చెవు
చందమామా నీడు అందమేమందు.

కలవలు నినుజూచి కిలకిల నవ్వు
మాపాప నినుజూచి మాటలు పలుకు
కవులెల్ల నినుజూచి కయితలల్లెరు
భావగీతంబాడు బావ నినుజూచి.

ప్రతినెల తరిగెవు ప్రతినెల పెరిగెవు
వదియారు కళలతో పరిధవిల్లెవు
అంబాలు చిందెవు వే చందమామ.
అనంద మిచ్చావు వే చందమామ.

బాలిక ల్నిమీద పాటలు పాడ
బాలురు నిపైన పద్యాలు వ్రాయ
తరుగక నీ కిర్తి కరము పెంపొంద
చందమామా నిన్ను చదివాము మేము.

చందమామ పోటీవ్యాసం

అగస్త్యుని పోటీవ్యాసాలలో రెండవ అంశము
మరిపొందిన "గంగులు కథ" అనే కథ ఈ
వారికలో వేశాము. దీన్ని వ్రాసింది బొడ్డా
ప్రవన్నకమారి, దుర్గాడ.

మూడవ అంశము "మా బాకీ" అనే
కల్పవాకరము యిచ్చాము. దీన్ని వ్రాసింది రమ,
మూలపీడు. ఈ కథ వచ్చేనెల ప్రకటిస్తాము.

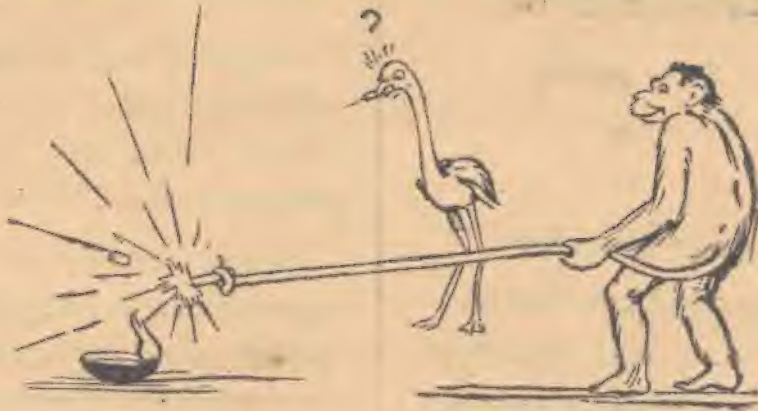
వ తిలు అవాయి

ప	న	న	పం	దు		కీ
	గ	రి	ట		వే	లు
అం		గ		గొ	దు	గు
గీ	త				క	ర్ర
కా	ని	ది		తొ		ము
ర	వి		గ	ద	బ	
ము		పా	ద	ర	స	మొ

21 పేజీలోని పొరువుపద్యములకు

జవాబులు

1. అవాసకాయ
2. విచ్చెవ
3. మొగరిపాత్తి
4. కోడిపుంజ

కోతి కొంగా ఉపాకాయలుకాల్సే పందెం వేసుకున్నై
కోతి జాగర్రగా తోకను పువ్వువల్లికి చుట్టి కార్చింది.

కొంగకూడా ముక్కుతో పువ్వువల్లి పట్టుకుని కార్చింది.
ఇంతేమంది, కాసేపట్లో కళ్ళల్లోకి పొగపోయింది; నాలిక చుర్రుమంది.

కాలముల మహిమ

అనగా అనా టూహ్లా ఓ బ్రాహ్మ
 యున్నాడు. అతని తల్లి, పెళ్లాం, పెళ్లాం
 తల్లి కూడా అతని దగ్గరే ఉంటున్నారు.
 కాని అత్తకి కోడలికి ఒక్కనిమిష
 మేనా పడదంటేదు. ఓరోజు బ్రాహ్మ
 దింటికి రాగానే పెళ్లాం 'ఈవేళ మీ
 అమ్మగార్ని ఇంట్లోంచి బయటకు
 పంపియ్యాలి. లేకపోతే నేను నూతిలో
 పడి చస్తాను' అని అంది. పెళ్లాం చచ్చి
 పోతుందేమో అని యెవడి ఆ బ్రాహ్మడు
 తన తల్లిని ఇంట్లోంచి వెళ్లగొట్టడానికి
 వచ్చుకున్నాడు. ఆరాత్రి పెందరాళే
 భోజనం చేసేసి తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళి
 'అమ్మా! చెల్లెలికి జబ్బుగా ఉందిట;
 నిన్ను వెంటనే రమ్మండి' అన్నాడు.

'పరదానాయనా! వెళ్లివద్దాం. నన్ను
 వెంటనే దిగబెట్టారా' అంది తల్లి కూతురి
 మీద ప్రేమకొద్దీని. ఆరాత్రి రాత్రి
 తల్లిని తీసుకొని కొడుకు బయల్దేరాడు.

మధ్య దారిలో ఓ చిన్న అడవిఉంది.
 ఆ అడవిలోనికి వెళ్లిన తర్వాత తల్లిని
 నవవసుని తాను వెనకాల ఉండిపోయి
 ఆ బ్రాహ్మడు ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

కొడుకు వస్తున్నాడు కాబోలు అను
 కుంది తల్లి. కొంత దూరం వెళ్లాక
 వెనక్కి తిరిగిచూస్తే కొడుకులేడు.
 ఎంత పిల్చినా వలకలేదు. ఏడుస్తూ ఓ
 చెట్టుక్రింద కూర్చుంది. అక్కడకు
 కొంతసేపయ్యాక వేసవికాలం వచ్చి
 'అమ్మా! అమ్మా! నేను వేసవి కాలా
 న్ని; మంచిదాన్నా. కాదా?' అంది.
 'అయ్యో! నీవు మంచిదానవే అమ్మా.
 నీ కాలంలో హాయిగా ఎక్కడతేనా
 వెళ్లవచ్చు. నీకాలంలో పెళ్ళిళ్ళు పేరం
 టాళ్లు జరుగుతాయి. చూమిడిపళ్లు,
 పవసపళ్లు చొరుకుతాయి. నీవు మంచి
 దానవమ్మా' అంది తల్లి. వేసవికాలం
 వెళ్ళిపోయింది. తర్వాత వర్షాకాలం వచ్చి

ద్విభాష్యం సూర్యవారాయణమూర్తి, దుర్గాడ.

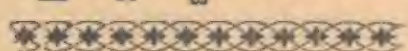
'నేను వద్దకాలాన్ని. నేను మంచిదాన్నా. కాదా?' అంది. 'అయ్యో! నీవు మంచి దానవమ్మా! నీవు లేకపోతే నీళ్లేలేవు. నీరు లేకపోతే మేం బతకడం ఎలాగ! చెరువులు నిండుతాయి. నీవల్లే పంటలు పండుతాయి. నీవు మంచిదానవమ్మా!' అంది తల్లి. వద్దకాలం వెళ్లిపోయింది.

శీతకాలంవచ్చి 'అమ్మా! నేను శీత కాలాన్ని. నేను మంచిదాన్నా. కాదా?' అంది. 'అయ్యో! నీవు మంచి దాన వమ్మా! నీ కాలంలో హాయిగా విడ్డర

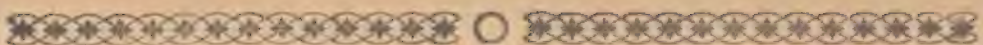

పోవచ్చు. జామిపళ్ల, నీతాపలవు పళ్ల వస్తాయి. నీవు మంచిదాన వమ్మా!' అంది తల్లి. వెంటనే మూడు కాలాలు ఒక్క మారు ప్రత్యక్షమై 'నీవు మాటలాడితే మాణిక్యాలు రాల్తాయి. నవ్వితే నవరత్నాలు రాల్తాయి' అని దీపించి ఆవిడ అడక్కుండానే ఆవిడను తీసుకొనివెళ్ళి కొడుకుయింటి దగ్గర దిగబెట్టాయి. తెల్లవారగానే కొడుకూ, కోడలూ వాకిట్లోకి వచ్చి ఈ విడను చూచి నిర్భాంత

పోయారు. 'ఎలావచ్చారు అత్త య్యా!' అంటూ ప్రేమపూరితంగా దానిలా అడిగింది కోడలు. ఏదో మాట్లాడింది అత్త; మాణిక్యాలు రాల్తాయి. కోడలు ఆశ్చర్యపడి మాణిక్యాలు ఏరుకుంటూండే అత్త నవ్వింది; నవరత్నాలు రాల్తాయి. ఇంకా ఆశ్చర్య పడింది కోడలు. అప్పట్నుంచీ అత్తగానీ కొద్దిగా గౌరవించేది.

కాని ఓ పెద్ద విచారం వట్టుకుంది మంచినిశ్చేనా దొరకవు. వెధవకాలం, కోడలికి. 'ఈరాలే రత్నాలు, మాణి పో! పో!' అంది. వేసవికాలం క్యాలు, మా అమ్మ నోటినుంచిరాలక వెళ్లిపోయింది.

అత్త నోటినుంచి రాత్తున్నాయి. మా అమ్మనుకూడా ఇలాచెయ్యాలి' అనుకుంది. వెంటనే మొగుణ్ణిపిలిచి తన తల్లినికూడా అడవిలో ఒదిలేసి రమ్మంది. సరేవన్నాడు బ్రాహ్మడు. ఆరాత్రి భోజనాలయ్యాక అత్త, అల్లుడు, అడవికి వెళ్ళారు. తన తల్లిని

వద్దాకాలంవచ్చి 'అమ్మా! నేను మంచి దాన్నేనా?' అంది. 'చీ! చీ! వెధవకాలం. వద్దాలు పట్టుకుంటే వదలవు. జారు, బురద; మరీబట్టేనా ఆరదు. ఓ ఈదు వెదదామంటే లేదు.' అంది అత్త.

వద్దాకాలం వెళ్ళి పోయింది.

వదిలేసినదోటనే అత్తనువదిరి అల్లుడు ఇంటికి వెళ్ళాడు. అత్త గారు ఓ చెట్టుక్రింద కూర్చుంది.

కొంత వేసయాక వేసవి కాలంవచ్చి 'అమ్మా! నేను వేసవి కాలాన్ని! మంచి దాన్నేనా?' అంది. అనగానే, 'చాల్లే! నీమంచి చెప్పక్కర్లేదు, వెధవమంచి. ఎండలు తెగకాస్తాయి. ఈ చెవి గాడువు ఆచెవికి కొడుతుంది.

○

శీతకాలంవచ్చి 'నేను మంచిదాన్నేనా?' అంది. 'ఓ! ఓ! ముండామంచి. నీమంచే చెప్పాలి. వెధవవారి. ఎంతకూ వదల్లు. ఇట్టే పొద్దు పొడుస్తుంది. అట్టే మాయమవుతుంది. ఎంతకీ తెల్లారదు. పో, పో' అంది ఆత్మ.

వెంటనే మూడుకొలాలు ప్రత్యక్ష
మయి అత్తనో గాడిదను చేపేసి
కూతురు గుమ్మంలో వదలిపెట్టి 'నీవు
మాట్లాడితే నోట పురుగులు రాల్తాయి.'
అని వెళ్ళిపోయాయి. తెల్లనార్నా నిద్ద
రేనా పట్టక 'ఎప్పుడు అమ్మవస్తుందా ?
ఎప్పుడు రత్నాలు రాల్తాయో' అని
చూస్తూంది బ్రాహ్మడి పెళ్ళాం.
లేవగానే గుమ్మంలో గాడిద కన
బడింది.

ఇదేమిటి గాడిదెలా వచ్చిందనుకుంటూండగానే ఆ గాడిద రూపంలో ఉన్న ఆ మెత్తల్లి జరిగిన సంగతంతా చెప్పింది. ఆలా చెప్తుంటే నోటంట పురుగులు తాల్తున్నాయి. తన ఆనూయవల్ల ఇలా అయిందని దుఃఖించింది ఇల్లాలు. జరిగిన సంగతి అత్తగార్ని అడిగితెలుసుకుంది కోడలు. 'మా అమ్మనోరు మంచిది కాదు' అని ఏడ్చింది పాపం.

ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి

పి. భానుమతి

ఫిలింకు పాట
చిల్లలకు అట
రాజుకు కొట
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

అత్తకు నేరు
దేవుడికి తేరు
స్వారుకు కారు
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

పైజికి తెర
కత్తికి ఒర
చేపకు ఎర
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

యింటికి అమ్మ
నిమ్మకి చెమ్మ
కొలుపుకు బొమ్మ
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

తలుపుకు గడి
దేవుడికి గుడి
అవ్వకు మడి
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

జుదరికి పేక
గొడ్లకి పాక
గాంధీకి మేక
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

అరవలకు పాగాకూ
అంధులకు గోగాకూ
మళ్ళయాళ్ళలకు తేయాకూ
ఉండాలోయ్ ఉండాల్లి.

పొడుపు పద్యములు

★

పైని పెచ్చుదీసి భక్షింప మధురంబు
కాయమెల్లి ముండ్లు గల్గియుండు.
కాయపైనిజూడ కనిపించు మొక్కలు
ఇందు భావమేమి, చందమామ?

—పూడిపెద్ది నక్కనారాయణ, బరంపురం.

★

ఉన్నచోట నిలిచి యొరుల దాటింతును
పరులనెక్కి యెప్పుడు బయనమగుదు;
నాచుకాళ్ళను రెండే, నదనికాళ్ళను రెండే
నన్ను దెలిసికొనుము చందమామ.

—ఆర్. అనందరావు, కడప.

★

వచ్చున్ని పెట్టెలో విచ్చుకొనుంది
తెచ్చుకో బోతేను గుచ్చుకుంటుంది
ఎంత గుచ్చాళ్ళున్న ఏమైనగాని
తెచ్చుకొందు రదేమొ తెల్పు మామయ్య?

—కం. లక్ష్మీనారాయణ, కాపేళ్ళరం.

★

పొడలపొడల గువ్వ, పొంకమైన గువ్వ
గువ్వలోకి మొవ్వ, పురుగులుతినే అవ్వ
రాజులపొడిచే రవ్వ, రాత్రితెలిపే రవ్వ
మన్ననైన గువ్వ, మాకలుతినే తవ్వ.

—వచ్చిపురాసు అప్పారావు, చిక్కా-ల.

(జవాబులు ఈ పంచికలోనే ఉన్నవి)

ద బ్బి చ్చి

అనగా అనగా ఒకడిగ్లో మిఠాయి వట్టుకెల్లాడు,"అని అబ్బాయిగదిగదా రాజు ఒక అబ్బాయి, చాలా తెలి ఫిర్యాదుచేశాడు. "ఎవరు గారి చిట్టలువేసుకుని వెళ్లి వయినవాడు. ఒకరోజున పట్టుకెల్లాడు?"అని రాజుగా పోయాడు.

ఎక్కడికో వెడుతూ, రదిగారు. "దబ్బిచ్చే పట్టు చాకలికి మిఠాయిలేదు. దోవలో మిఠాయి అంగడి కెల్లాడు," అని చెప్పాడు గుడ్డల మూట కూడా కనబడితే, బుద్ధెదు మిఠాయి గుడ్డల మూట కూడా అరువుతీసుకొని, తనపేరు పోయింది. వాడువెళ్లి రాజు "దబ్బిచ్చి" అనిచెప్పి మళ్ళీ కోమటి. "ఇకనేం? వద పద!" అన్నాడు రాజుగారు.

వస్తానని మిఠాయి తింటూ ఈలోపుగా మనఅబ్బాయికి దారిలో రాజుగారి ఇంకోడిరు వెళ్లిపోయాడు. చాకలి కనపడ్డాడు.

కోమటి ఆతనికోసం పంపిపెడుతున్నారు. నే చాలానేపుచూసి ఆఖరుకు సంచిపెడుతున్నారు. నే రాజుగారితో, "దబ్బిచ్చి

తెచ్చుకొన్నాను. వెళ్లి నువు గారి దగ్గర, "నిన్నమధ్యా కూడా తెచ్చుకో. నీమూట న్నం నా గుడ్డలమూట నేచూస్తాను. నాపేరు నిన్న ఎత్తుకెల్లాడు,"అని ఫిర్యాదు మధ్యాన్నం," అని చాక చేశాడు.

లితో చెప్పాడు అబ్బాయి. "నిన్నమధ్యాన్నం ఎత్తు చాకలి వరుగెత్తు కెల్లాడు. కెళ్ళితే ఇప్పుడు చెబుతు

న్నావా? వెళ్లు, వెళ్లు," రాజుగారు అవతలికివెళ్లు
అన్నారు రాజుగారు. గానే అబ్బాయి గుర్రం ఎక్కి

మన అబ్బాయికి మరోదేశం వెళ్ళిపోయాడు.
తోవలో ఒక రాజుగారు తరవాత రాజుగారు
గుర్రం ఎక్కి కనిపించారు. మంత్రిని పిలిచి, "మంత్రి,
"చెరువులో మంచినీళ్లు గుర్రం వాడు గుర్రం ఎత్తు

తెల్లారు, పట్టుకో" అన్నారు. దాని మొగుడు," అని

"గుర్రం వాడు గుర్రం చెప్పారు. ముసలమ్మ
ఎత్తుకుపోతే మనం కల్పిం 'సరే' నంది. మన అబ్బాయి
మకో కూడదు," అన్నారు యి పిల్లని గుర్రం మీద కూ
మంత్రి. చో బెట్టుకుని ఏరుదాటించి

తీసుకుపోయి దాన్ని పెళ్లాడి
సుఖంగా ఉన్నారు.

"నా పిల్లను దాని మొగుడు
తీసుకెళ్లారు," అని రాజు
దగ్గర ఫిర్యాదు చేపించి
ముసలమ్మ.

తాగొస్తాను. నువ్వు చాలా
మంచివాడివిలా గున్నావు.
నా గుర్రం చూస్తూ ఉండు.
నీ పేరేమిటి?" అన్నారు
రాజుగారు.

అబ్బాయి ఒక ఏటి
వాడ్డుకు వచ్చాడు. అక్కడ
ఏరుదాటదానికి ఒక ముస
లమ్మా, ఆమె మనసురాని
చక్కనిదుక్కా కూర్చుని
ఉన్నారు.

"ముసలమ్మా, మిమ్మ "దాని మొగుడు కనక
ల్ని ఏరుదాటిస్తా. ముందు తీసుకెళ్లారులే. మాట్లాడక
ఉడుకో," అన్నారు రాజు.
అన్నారు మన అబ్బాయి. నిన్ను దాటిస్తా. నా పేరు ముసలమ్మ ఏరుస్తూ వెళ్ళింది.

ముసలమ్మ, మిమ్మ "దాని మొగుడు కనక
ల్ని ఏరుదాటిస్తా. ముందు తీసుకెళ్లారులే. మాట్లాడక
ఉడుకో," అన్నారు రాజు.
అన్నారు మన అబ్బాయి. నిన్ను దాటిస్తా. నా పేరు ముసలమ్మ ఏరుస్తూ వెళ్ళింది.

అత్తా కోడళ్ళ కథలు

అనగా అనగా ఒకపూళ్ళో ఒక అత్తగారు, నలుగురు కోడళ్ళు వుండే వాళ్ళు. అత్తగారినిచూస్తే కోడళ్ళకు చాలాభయం. యిట్లావుండగా, పెద్ద కోడలికి చెరుకుగడ తిండామని వుండేది. చిన్న కోడలికి చలిమిడి తినాలని వుండేది. మూడవ కోడలికి అరిశెలు తినాలని వుండేది. నాలుగవ కోడలికి వరవాన్నము తినాలని వుండేది. చేసుకుందామంటే అత్తగారు కోప్పడుతుందని, అత్త లేవప్పుడు చేసుకుందామని ఏమయంకోసం చూస్తువున్నారు.

ఒక రోజున అత్తగారు, పొలం వెళ్ళింది. ఆప్పుడు పెద్ద కోడలు, "అత్తయ్య పొలం వెళ్ళింది. మనకు కావలసినవి త్వరగా చేసుకుందాము" అంది. సరే అంటే సరే అనుకున్నారు.

ఎవరికి కావలసినవి వారు తెచ్చుకుని తినబోతూవుండగా అత్తగారు వచ్చింది. అవిడ చూస్తుందని యెవరు చేసుకున్నవి వారు చాచుకున్నారు. అత్తగారు చూచి చూడనట్లు పూచుకున్నది. కోడళ్ళు ఆగలేక "అత్తయ్య! అప్పుడే వచ్చారే?" అని అడిగారు.

అందుకు ఆమె ఇలాచెప్పింది: "నేను పొలంపోతుంటే చెరుకుగడ అంత పాము కనిపించింది. చలిమిడిముద్దంత రాయి విసిరాను. అరెశెంత పడిగ విప్పింది. వరవాన్నలాగా నావళ్ళు పొంగిపోయింది." అని ఆయానపడుతూ చెప్పింది కోడళ్ళు నీగువడి యెవరిభాగంలోది వాళ్ళు అత్తగారికికూడా పంచి పెట్టారు. అంతా ఆనందంతో తిన్నారు.

కాక వెంకటకమల, అడవులదీవి, గుంటూరుజిల్లా.

పళ్ళు - నాలుక

ఒకరోజున ఊరికేఉన్న నాలుకకి పెద్ద సందేహం వచ్చింది. నేరు అనే కొట్టులో, పండ్లు అనే భయంకరమైన భటులిచే బంధింపబడి న్నట్లు తోచింది. ఆ బంట్లకు ఎప్పుడు తనమీద కోపంవస్తే అప్పుడు వారిక్రిందబడి నలిగిపోవలసిందేగదా! భయంవేసిన నాలుక పళ్లనిలా ప్రార్థించింది.

“దంతములారా! మీ ఐకమత్యము చాల గొప్పది. మీ ధాటికి తిరుగులేదు. ఎంత గట్టిదాన్నైనా ఇంతలో పెండి చేయగలరు. నేను మీకోక లెక్కకాదు. కనుక నన్ను దయచించి రక్షించండి. మీకెంతైనా పుణ్యం ఉంటుంది.” అని బ్రతిమలాడింది.

ఎప్పుడూ వినని కొత్తమాటలు వినేసరికి పళ్లకు ఆశ్చర్యం వేసింది. నిజానికి నాలుక తమకంటే చాల గొప్పది. వయసులోనూ పెద్దదే. కాని ఇట్లా బ్రతిమలాడడానికి కారణం ఏమిటో తెలుసుకోలేక పళ్లు ఇలా జవాబు చెప్పినై.

“అయ్యా! నాలుకగారు! మీ రిలా వలకడం తగదు. మీరు అన్ని విషయములలోనూ మోకంటే గొప్పవారు. మీ వహాయము లేనిదే మా పని మేము చేయలేము, సరిగదా మా బ్రతుకులు మీ దయమీదనే ఆధారపడి ఉన్నవి—మీరు ఎవరినైనా ఒకమాట తిట్టారా ఒక్క దెబ్బకు మేమంతా వ్రాలి క్రిందపడి పోవలసిందేగదా! కనుక మీరే మాయందు కరుణచూచి కాపాడండి” అన్నవి.

దాంతో తనకత్తి ఇంతా అని ఆశ్చర్య పడుచున్న నాలుక ఆనందముపట్టలేక రెండు పెద్దనైజా పంచదార లడ్డాలకు ఆర్థరిచ్చింది.

అనగా అనగా ఓపూళ్లో ఒక వస్త్రాదు
వుండేవాడు. యింకో పూళ్లో ఇంకో
వస్త్రాదు వుండేవాడు. వారిద్దరూ ఓ
గ్రామములో కలుసుకున్నారు. వక
వస్త్రాదు రెండోవస్త్రాదుతో అన్నాడు
తదా “నీవు నాతో కుస్తీకి వచ్చెదవా
లేక నీ కాలితోడా తీసెదవా?” అని.

రెండో వాడు యేమన్నాడంటే
“నేను తొందర పనిమీద వెళ్తున్నాను;
ఇప్పుడు వీలుకాదు. ఫలానారోజున
కలుసుకుందామంటే నేను వస్తాను”
అన్నాడు. సరేనని వకరి గ్రామము
వకరు తెలుసుకుని వెళ్లిపోయినారు.

కొంతకాలమువకు వాళ్లు అనుకున్న
ప్రకారము గడువురోజు వచ్చినది.
వకవస్త్రాదు యింటివద్ద భార్యతో “ఏమే,
నాకోసరము వక వస్త్రాదు వస్తాడు.
వాడితో యేమని చెప్పావంటే ‘ఫలానా
గ్రామములో వివరీతమయిన వర్షము
కురుస్తున్నదట. వర్షము పడకుండా
అక్కడ గండుచీమల మీసములతో
పందిరివేయుటకు వెళ్ళినాడు’ అని
చెప్ప”మని బయలుదేరినాడు.

రెండవవస్త్రాదు యింటివద్ద భార్య
తో అన్నాడుగదా “ఏమే, నాకోసము
వక వస్త్రాదు వస్తాడు. ‘ఫలానా
గ్రామములో ముప్పు చిల్లిపడి ఏనుగు
తొండమంత వర్షధారపడుతూ ఉన్న
దట. వర్షధార పడకుండా ఎర్రచీమల
చర్మముతో మాటుపెట్టుటకు వెళ్ళినా’
దనిచెప్ప”మని బయలుదేరినాడు.

డి. నరసింహారావు, కొల్లూరు.

ఈవిధంగా భార్యలతోచెప్పి బయలుదేరిన వారిద్దరు పొరపాటున దారిలో కలుసుకున్నారు. ఇక్కడనే కుస్తీపడ్డ మంటె రెండవారు “యిక్కడ మన పోట్లాట చూచేవారు ఎవరూలేరు. గెలుపు ఎవరిదయినది చెప్పేవారు లేరు. ఆ కనవడే గ్రామము వెళ్లెద”మంటుండగా ఆ దోవనే ఓ ముసలమ్మ పొలములో ఉన్న మనమడికి యేడుకుండలలో అన్నము వగయిరాలు పెట్టుకుని యేడుకుండలు దొంతరగా నెత్తిన పెట్టుకుని వెళుతూఉన్నది. వస్తాదులు ఆ ముసలమ్మను పిలిచి “అవ్వా మేమిద్దరము పోట్లాడుకుంటాము. ఎవరు గెలిచినది, ఎవరు వోడినది చెప్ప”మన్నారు. ఆ ముసలమ్మ యేమన్నదంటే “మీ పోట్లాట చూస్తూవుంటే పొలములో ఏనుగులను కాస్తూన్న నా మనమడు

నా కోసరము యెదురుచూస్తూ ఉంటాడు. వాడికి అన్నము వట్టుకెళుతూవున్నాను. మీరు నా నెత్తినవున్న యేడుకుండల దొంతర పడకుండా చెరొకరు రెండుభుజముల మీద ఎక్కి పోట్లాడుతూఉండండి. నేను వడుస్తూనే వుంటాను, దొంతర ఎవరు పడనీయకుండా వుంటారో వారు గెలిచినట్ట”ని చెప్పింది. ఆ ప్రకారమే వారు చెరియొక భుజము మీదయెక్కి పోట్లాడుతూ వున్నారు. ముసలమ్మ నడుస్తూనేవున్నది. పొలం సమీపమునకు వచ్చింది. ముసలమ్మ మనమడు, యేనుగులను పొలములో కాయుచున్నాడు.

వాడు తన అవ్వరావటము చూపి తొందరగా యేడుయేనుగులనూ మూటకట్టి చెట్టు కొమ్మకు నేలదడిచాడు. ఇది కని

పెట్టి వస్తాడులు తమని చంపటానికి వస్తున్నాడని భయపడి ముసలమ్మ భుజముల మీదినుంచి కిందికిదూకి పారి పోయినారు.

ముసలమ్మ చెట్టువద్దకు వెళ్ళగా చెట్టుకుకట్టిన యేనుగులమూట కొమ్మకు బరువయి కొమ్మ విరుగుటకు సిద్ధమవగా ముసలమ్మ తలవెంట్రుక ఒకటి తీసి చెట్టుకొమ్మకు పోటీవుంచింది.

అకాశ మార్గాన పోతువున్న గరుడ పక్షి యేనుగుల మూటను చూసి ఆహారం దొరికిందని సంతోషించి మూటను ఆత్రంగా తన్నుకుపోయింది. కొంత దూరం పోగాపోగా బరువుకొన్న ప్రతి అమూటకూరి కిందపడసాగింది.

ఒక రాజకుమార్తె తలంటి పోసుకుని మేడమీద తలపైకెత్తి జాట్లు ఆర బెట్టుకొంటూ వుండగా యేనుగులమూట ఆమె కంబోవడింది. కంబో వడిన సరిక ఎంతకూ రాకపోవటంవల్ల మంగలిని పిలిపించారు.

మంగలి రాజకుమార్తె కంబో వడిన ఏనుగుల మూటతీసి దానిని తనపొదిలో వేసుకుని యింటికి వెళ్ళారు. ఏడు ఏనుగులనూ మూటవిప్పి తన ఇంటిముందు ఏడు స్తంభాలకు కట్టి వేగారు.

మంగలికూతురు వాటినిచూసి అడుకోవటానికి తన కివ్వమని తండ్రిని అడిగింది. "వాటిని నువ్వు నలిపి చంపే ప్రావు. అందుచేత నీకివ్వను," అన్నాడు మంగలి.

అందుకు మంగలి కూతురు వసారాలో కూర్చుని పెద్దపెట్టున ఏడవ సాగింది ఆమె కంటివెంట కన్నీరు తరదలై పారింది. ఆ ప్రవాహంలోనడి ఏడు ఏనుగులూ కొట్టుకుపోయాయి.

మీరు చెప్పండి : ఇంతమందిలోనూ ఎవరుగొప్ప? ముసలమ్మా : మనమదా? రాజకూతురా? మంగలదా? మంగలదీకూతురా?

పోలిపెట్టి

అనగా అనగా ఓవూరు. ఆ వూళ్లో దొంగలు వసివట్టారు. కొత్త గోడ పోలిపెట్టి అని ఓ కోమటి ఉండేవాడు. ఉమలూనుకుని అర్థరాత్రివేళ గోడకి పోలిపెట్టి ఎంతో సంపాదించాడు. ఖర్చు కన్నంవేళాడు. ఒకదొంగ కన్నంలో వేళాడు. అయినా పోలిపెట్టిదగ్గర చాలా నుంచి లోపల తొరబడుతుండగా, దబ్బుంది. కాని ఆనంగతి ఎవరికీతెలియదు. కొత్తగోడకదూ, తూరివడింది. కన్నం

పోలిపెట్టి ఇల్లు పూరి గుడిసె. ఓ నాడు గారివానవచ్చి గుడిసెకప్పు కాస్తా ఎగిరి పోయింది. గోడ కాస్తా పడి పోయింది. కూలి వాళ్ళనుపెట్టి పోలి పెట్టిమట్టితో మళ్ళా గోడపెట్టించాడు.

పెట్టిదగ్గర చాలా దబ్బు వున్నదని

లోదొంగ కిరుక్కు మని వచ్చాడు. మిగిలి వదొంగలు పిక్కరించి చూపించారు.

వెర్రి వెంగల్రాజు ఆవురికి రాజు. ఆరాజుదగ్గర దొంగలు పిర్యాదు చేశారు, 'పోలిపెట్టి దొంగను చంపా'దని. వెర్రి వెంగ

రాజుగారు కూలివాణ్ణి పిలిపించి,
“ఒరే, మట్టిలో నీళ్లు జాస్తేగా ఎందుకు
పోతావు?” అని అడిగాడు.

“మహాప్రభో, నా తప్పేమీ లేదు.
కుమ్మరాడు కడవమూతి పెద్దదిచేగాడు”
అన్నాడు కూలివాడు.

రాజుగారు కుమ్మరాణ్ణి పిలిపించి,
“కుమ్మరాడా, కుమ్మరాడా, కడవమూతి
పెద్దది ఎందుకుచేతావు?” అన్నాడు.

“మహాప్రభో, నా తప్పేమీ లేదు.
నేను కడవచేసేసమయానికి నాట్యకత్తై

లాజుగారు పోలిసెట్టిని పిలిపించి,
“దొంగను ఎందుకు చంపావు?” అని
అడిగాడు.

“మహాప్రభో, ఇందులో నా తప్పేమీ
లేదు. పుచ్చుకునేడబ్బులు పుచ్చుకుని
గోడకట్టిన మేస్త్రీ అట్లా అమోరిండా
డు. చూడండి న్యాయం” అన్నాడు సెట్టి.

రాజు తాపీమేస్త్రీని పిలిపించి, “సెట్టి
గారిగోడ అంత అసనాటుగా ఎందుకు
కట్టావు?” అని అడిగాడు.

“మహాప్రభో, ఇందులో నా తప్పేమీ
లేదు. కూలివాడు మట్టిలో నీళ్లు జాస్తేగా
కలిపాడు”. అన్నాడు తాపీమేస్త్రీ.

చందమామ

ఆపక్కగా వెళ్లింది" అన్నాడు కుమ్మ
రాడు.

రాజుగారు నాట్యకత్తెను పిలిపించి,
"నాట్యకత్తే, నాట్యకత్తే, కుమ్మరా
డింటిమీదుగా ఎందుకు వెళ్ళావు?"
అన్నాడు.

"మహాప్రభో, నా తప్పేమీ లేదు.
కమసాలి నా నగ ఇవ్వటం ఆలస్యం
చేస్తే అందుకు వెళ్ళవలసి వచ్చింది"
అన్నది నాట్యకత్తే.

రాజుకమసాల్ని పిలిచి, "కమసాలీ,
కమసాలీ, నాట్యకత్తే నగ ఎందుకు

త్వరగా ఇవ్వలేదు?" అన్నాడు.

"మహాప్రభో, నా తప్పేమీ లేదు.
కోమటి నాకు బంగారం ఇవ్వలేదు."
అన్నాడు కమసాలి.

రాజు కోమటినిపిలిపించి, "కోమటి,
కోమటి, కమసాలికి బంగారం ఎందు
కివ్వలేదు?" అన్నాడు.

కోమటికి ఏమిచెప్పటానికి పాణ
దొక "త-తై-తై" అన్నాడు.

కోమటే దొంగచావుకు కారణమని
తూహించి కోమటిని ఉరితీయ ఆజ్ఞ
యిచ్చాడు వెర్రి వెంగల్రాజు.

ఇంతేం, కోమటిని ఉరి తీసేచోటికి తీసుకుపోయినారు. కోమటిని ఉరితీస్తున్నారని తెలిసి జనం చూడటానికి తం దోపతండాలుగా వచ్చారు. రాజుగారు కూడా సవరివారంగా వినోదం చూడ వచ్చాడు.

తీరా కోమటిమెడకు ఉచ్చు తగిలించబోయేసమయానికి జనంలోనుంచి ఒక కుర్రవాడు ముందుకొచ్చి, "ఆగంది ఆగంది. ఆ కోమటిని ఉరితీయొద్దు. వాడికిబదులు నన్ను ఉరితీయండి" అని అరిచారు.

వెర్రివెంగల్రాజుగారు ఆకుర్రవాణ్ణి పిలిచి, "నీకేం పోయ్యేకాలం? కోమటికి బదులు నువ్వెందుకు చస్తా నంటావు?" అని అడిగాడు.

అంటే ఆకుర్రాడు చెప్పాడు కదా, "మహావ్రథో, ఈముహూర్తంలో చచ్చి పోయినవాడు ముందుజన్మలో ఈరాజ్యానికి రాజవుతాడు. ఈ రాజ్యానికి రాజు కావాలనే ఆశతో నేను ఉరితీయించు

తుంటానంటున్నాను. అందుచేత దయ వంచి కోమటిబదులు నన్నే ఉరితీయించండి" అన్నాడు.

అనేటప్పటికి వెర్రి వెంగల్రాజు గారికి చెడ్డకోపం వచ్చేసింది.

"ఆరి తప్పుడు ముండాకొడకా : చక్కగా ఉరితీయించుకునివచ్చేజన్మలో నారాజ్యం కాజేతా మనుకుంటున్నావా? నేను ఒప్పుకాననేనా నీ ఉద్దేశం? ఈ ఉరి ఇంకెవరూ పడటానికి వీల్లేదు. మేమేవదాలి! మళ్ళీ వచ్చేజన్మలో ఈ రాజ్యాన్ని మేమే ఏలాలి. అందుచేత మమ్మల్ని తక్షణం ఉరితీసివెయ్యండి" అని రాజుగారు భటులకు ఆజ్ఞాపించారు.

రాజాజ్ఞ దాటరానిదికదా! అందుచేత రాజభటులు ఉరి స్తంభంనుంచి కోమటిని దింపేసి వెర్రివెంగల్రాజుగారిని నిశ్చేపంగా ఉరి తీసేశారు. ఉపాయంగా కోమటి మరణదండన తప్పించిన కుర్ర వాడు ఆ రాజ్యానికి రాజయినాడు.

ఆంధ్ర దీపావళి

—చిత్రకారుడు : వెంకటాచారి

అది ఎల్ దీపావళి

—చిత్రకారుడు: వెంకటాచారి

పిల్లల దీపావళి

—చిత్రకారుడు: చిత్రా

బ్రహ్మ రాక్షసుడు

పూర్వం ఒక భాగ్యవంతుడు ఉండేవాడు. అతనికి కొన్నివేల యెకరాల పొలం ఉండేది. అయితే అతడు వట్టి పిసినిగొట్టు. పిల్లికికూడా దిచ్చం వేసేవాడు కాదు. అలాంటివాడికింద ఎవడు పనిచేస్తాడు? ఎవరన్నా కొత్తవాళ్లువచ్చి నా పదిరోజులుండి పారిపోయేవాళ్లు. అలాంటప్పుడు వ్యవసాయం ఎలా సాగుతుంది? పొలం ఎలా పండుతుంది? అన్నివేల ఎకరాలూ బీళ్లు కాపాగాయి. అయినా కూలీలను సరిగా చూచిన పాపానపోలేడు. కాని పొలాలు పాడై పోతున్నందుకు మాత్రం విచారించకుండేవాడు.

ఒకరోజున ఆ భాగ్యవంతుడి ఇంటికి ఒక సన్యాసి వచ్చాడు. ఆ సన్యాసికి అతడు తన గోడు అంతా చెప్పకొన్నాడు.

అదంతా విని సన్యాసి జాలివడి ఒక మంత్రం ఉపదేశించాడు. భాగ్యవంతుడు సన్యాసి చెప్పినట్లుగా ఆ మంత్రం నూట యెనిమిదిసార్లు జపించగానే ఓ బ్రహ్మ రాక్షసుడు ప్రత్యక్షమై “నీకు ఏమికావా” అని అడిగాడు. “నాకు పని చేపిపెట్టాలి.” అని భాగ్యవంతుడన్నాడు. “సరే చేస్తాను” అన్నాడు బ్రహ్మ రాక్షసుడు. “నేను దమ్మిడికూడ యిచ్చుకోలేను” అన్నాడు పిసినిగొట్టు. “పరవాలేదు” అన్నాడు బ్రహ్మ రాక్షసుడు.

తేరగా పనిచేపిపెట్టేవాడు దొరికినందుకు భాగ్యవంతుడు సంతోషించి “నా పొలమంతా దున్నిర” మ్మని బ్రహ్మ రాక్షసునికి చెప్పాడు. ఈ పని చెప్పి అతడు భోజనంచేదామని కాళ్లు కదుక్కోటానికి వెళ్లాడు. కాళ్లు కదుక్కోటానికి అతడు చెంబు తీసుకొనేలోపల

అంతాను అన్నాడు రాక్షసుడు.

బ్రహ్మరాక్షసుడు వెళ్లి భాగ్యవంతుడు పీటమీద కూర్చునేటప్పటికల్లా వచ్చి, "నీళ్ళు పెట్టి దమ్ము చేసి వచ్చాను. ఇంతే మిచెయ్యాలి?" అన్నాడు.

"అయ్యో ఒక్కసారే దమ్ము చేశావా! గరవనేల ఒకటికి మూడు సార్లు దమ్ము చేస్తే కావికాదే" అన్నాడు.

బ్రహ్మరాక్షసుడు మళ్ళీ వెళ్లి అతడు మజ్జగ పోసుకునే వేళకు వచ్చి "అయి పోయింది, ఇంకా ఏమి చేయాలి?" అన్నాడు.

బ్రహ్మరాక్షసుడు వచ్చి "పొలం దున్ని వేశాను" అన్నాడు.

"అంతా దున్నావా?" అన్నాడు భాగ్య వంతుడు.

"అంతాను" అన్నాడు రాక్షసుడు.

"అకాస్త దున్నటానికి ఇంత నేపు పట్టించా?" అని అతడు దబాయించాడు. బ్రహ్మరాక్షసుడు "ఏదో చేశాను. తరువాత ఏమిచెయ్యను?" అన్నాడు. "పొలా వికంతకూ నీళ్లు పెట్టి దమ్ము చేసి తొందరగా రావాలి?" అన్నాడు అతను మేక పోతు గాంధీర్యంతో.

భాగ్యవంతుడు తోలోన విత్తర పోయాడు. కానేపు పరకాయించి "పొల మంతా నాటవేయాలి. పాలుమారి పండుకొనేవు. నేను వచ్చి చూస్తాగా" అన్నాడు.

బ్రహ్మరాక్షసుడు వెళ్లి అతడు అన్నంతిని చేతులు కడుక్కోనే వేళకు వచ్చి, "నాటయిపోయింది, ఇంకా ఏమి చెయ్యాలి?" అన్నాడు. "నిజంగా నాటేసినవచ్చావా?" అని అడిగి పోయి చూచాడు. పొలమంతటా మొక్కవద్దది. దానితో ఆసామికి గుండెదడ ప్రారంభ

చందమామ

***** ○
మైంది. వని ఎలా చూపించాలో అర్థం
కాలా, కాస్త తలగోక్కొని “ఎరుపు
కూడా చల్లరా, తొందరగా రావాలి”
అన్నాడు. బ్రహ్మరాక్షసుడు వెళ్లాడు.

ఆసామి ఏకాయెకిని వంటయింట్లో
ఉన్న భార్యదగ్గరకు వెళ్ళి, “ఉన్న
పనంతా గంటలో బ్రహ్మరాక్షసి చేసి
వేశాడు, వాడికి ఇంకా ఏమిపని చూపిం
చేది. చూపించకపోతే నన్ను మింగేస్తా
డు,” అని చెప్పాడు.

భార్య, “దిగులెందుకు. వాణ్ణి ఒక
సారి యిక్కడకు పంపించండి,” అంది.

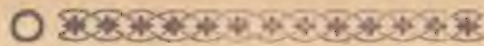
మరో అయిదు నిమిషాలకు బ్రహ్మ
రాక్షసుడువచ్చి అతనికి ఎదురుగా నిల
బడ్డాడు. ఆసామి అతన్ని భార్యదగ్గ
రకు పంపించాడు. ఇంట్లో పనులన్నీ
చేయించుకొన్న తరువాత భార్య తలలో
నుంచి మెలికలుతిరిగిఉన్న వెంట్రుకను
లాగి “దీన్ని వంకరతీసి సాపుచేసి
తీసుకు” మృని చెప్పింది.

ఆ వెంట్రుక వట్టుకొని బ్రహ్మ
రాక్షసుడు దొడ్లోకివెళ్లి సరిచేయటానికి

ప్రయత్నించాడు. రోజులు గడిచాయి,
వారాలు గడిచాయి, మాసాలు గడిచాయి
ప్రయత్నిస్తూనే వున్నాడు. ఈ వెంట్రుక
వంకరపోలేదు. బ్రహ్మరాక్షసుడికి విను
గెత్తింది. కాసేపు ఊళ్లో తిరిగాడు.
అలా తిరుగుతూ తిరుగుతూ కంసారి
వంకరతీగను కుంపట్లో కార్చి వంక
తీస్తూఉంటే చూచాడు. అతడు ఎగిరి
గంతువేసి అలాగే చేదామని వెంట్రు
కను నిప్పులోవేశాడు. అది కాలిపో
యింది. వెంటనే బ్రహ్మరాక్షసుడుకూడా
మాయమైపోయాడు.

***** చందమామ *****

గులో ఉన్నది బ్రహ్మమే. అలాంటప్పుడు బ్రహ్మపదార్థం బ్రహ్మ పదార్థాన్ని ఏం చెయ్య గలుగుతుంది?" అనుకున్నాడు వాడు.

తీరా దగ్గరికివచ్చాక ఏనుగ శిష్యుణ్ణి తోడంటే ఎత్తి వక్క కు విసిరి పారేసింది. శిష్యుడి కా చెబ్బితో నడ్డివిరిగింది. గురువు గారు తనను మోసం చేశాడనుకున్నాడు. తిన్నగా గురువుగారి దగ్గరికివెళ్లి జరిగిన దంతా చెప్పి, "అయ్యా, మీరు అన్నిటిలోనూ బ్రహ్మమే ఉన్నదంటారే? నన్ను ఏనుగ ఎందుకింతవని చేసింది?" అని అడిగాడు.

దానికి గురువుగారు, "ఓరి, పిచ్చి వెధవా! ఏనుగలో ఉన్నది బ్రహ్మమే అయితే మావటివాడిలో ఉన్నది బ్రహ్మం కాదా? వాడిమాట ఎందుకు విసలేక పోయావు?" అని మందలించాడు.

శిష్యు డామాటకు సిగ్గుపడి, ఇకమీం దెన్నడూ గుడ్డిగా ఇతరులుచెప్పే నత్కాలను పాటించరాదనీ, తన తెలివితేటలు కూడా ఉపయోగించుకోవాలనీ తెలుసు కున్నాడు.

వెనకటికి ఒక గురువుగారిదగ్గర ఒక శిష్యు డుండేవాడు. వాడు గురువుగారు చెప్పిన ప్రతిముక్తా మూఢంగా నమ్మేవాడు.

ఒక నా డు గురువుగారు శిష్యుడితో "ప్రపంచంలో బ్రహ్మపదార్థంకాని దేదీ లేదనిచెప్పాడు. నీలోనూ, నాలోనూ, ప్రతి రాయిలోనూ, రేపులోనూ, పుట్టలోనూ చెట్టు లోనూ, పురుగులోనూ పుట్రలోనూ ఉన్నది అంతా బ్రహ్మమే" అన్నాడు.

ఈ మాట శిష్యుడి బుర్రలో బాగా వాటిపోయింది.

ఒకనాడు శిష్యుడు విధివెంట నడుస్తు వ్వాడు. ఎదురుగా రాజుగారి ఏనుగ వస్తున్నది. మావటివాడు విధిలో నడిచే వారిని, "తొలగండి, తొలగండి, ఏనుగకు విచ్చెక్కింది," అని హెచ్చరిస్తున్నాడు.

మావటివాడిమాటలు లక్ష్యం చెయ్య కుండా మన శిష్యుడు ఏనుగకు ఎదురు వెళ్లాడు. "నాలో ఉన్నదీ బ్రహ్మమే, ఏను

గురువు - శిష్యుడు

అనగా అనగా ఒకటితో ఒక నిరుపేద బ్రాహ్మ డుండేవాడు. అబ్రాహ్మడికి ఇద్దరు కొడుకులు. పెద్దబ్రాహ్మడు తనకొడుకుల నెద్దర్నీ ఒక గురువుగారి దగ్గరికి తీసుకు పోయి, "అయ్యా, వి శ్చ కు చదువు చెప్పండి" అన్నాడు.

"చదువు వెలుతానుగాని నాకు దక్షిణ విమిస్తావు?" అని అడిగాడుగురువుగారు.

"నాబిడ్డలలో ఒకణ్ణి మీకిచ్చేస్తాను." అన్నాడు బ్రాహ్మడు.

సరేనని గురువు గారు అన్నదమ్ము బిడ్డరికి చదువుచెప్ప నారంభించాడు. అయితే పెద్దవాడు మొద్దు. వాడికి చదు వు సంధ్యలు ఏమీ రాలేదు. అందుచేత

తనకు తెలిసిన గజకర్ణ, గోకర్ణ, వాయు, నందన, జలనందన, అగ్నినందన విద్య లన్ని రెండోవాడికి పూర్తిగా చెప్పేశాడు.

చదువు పూర్తి అయిపోయింది. "మీరు వచ్చి మీ యిష్టంవచ్చినవిల్లవాణ్ణి వట్టుకు పోవచ్చు." అని గురువుగారు బ్రాహ్మడికి కమరుచేశాడు.

అయితే చిన్నవాణ్ణి తనవద్దనే ఉంచు కుందామని గురువుగారికి అశవుట్టింది. అందుచేత చదువుసంధ్యలులేని పెద్దవాడికి

చక్కగా తలంటి పోయించి మంచి బట్టలుకట్టి ఇంటి అరుగుమీద కూర్చో చెట్టి, రెండోవాణ్ణి అడివికిపోయికట్టెలు కొట్టుకు రమ్మని పంపించాడు.

గురువుగారి దొంగఎత్తు గ్రహించి, అడిచికిపోయిన రెండోవాడు పక్షిరూపంధరించి శీఘ్రంగా తండ్రిదగ్గరికి వెళ్ళి, "నాన్నా, మా గురువుగారితో, నాకు రెండోవాడే కావాలి, అని చెప్పు" అని చెప్పాడు.

తండ్రి గురువుగారిదగ్గరికి వచ్చాడు.

"అహ, ఎంత అదృష్టవంతుడివి! ఇంత మందికి చదువుచెప్పాను గాని, నీ పెద్ద కొడుకు చదివినట్టు నాదగ్గర ఎవరూ చదువుకోలేదు. రెండోవాడా? వాడికి ఎవరూ చదువు చెప్పలేరు. అమాట నేను రాని ప్రాణం" అన్నాడు గురువుగారు బ్రాహ్మడితో.

అమాటవిని బ్రాహ్మడు వినయంగా, "అంతకన్నవడి మా పెద్దవాణ్ణి మీరు పెద్ద

చేశారు. వాడికి మీరు నేర్పినవిద్యలు మీ బోటివాళ్లు గ్రహించవలసిందేగాని నాబోటి నిర్భాగ్యుడికి ఏమి తెలుస్తాయి! అందుచేత పెద్దవాణ్ణి మీరే ఉంచుకుని రెండో పెథవను నా కిప్పించండి" అన్నాడు.

గురువుగారివల్లు పారలేదు. బ్రాహ్మడు రెండోవాణ్ణి పట్టుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

ఇదంతా రెండోవాడుచేసిన మోసమేనని గురువుగారికి తెలిసిపోయింది. శిష్యుడిమీద వగ తీర్చుకోవాలని ఆయన వేచిఉన్నాడు.

ఈలోపల ఇక్కడ బ్రాహ్మడి రెండో కొడుకు తండ్రితో, "నాన్నా, మనకు డబ్బు కావాలి. కనక వేసు మంచి యవనాశ్వాన్నువుతాను. నన్ను తీసుకుపోయి రాజు

గారికి అమ్మయ్యి. అతరవాతవిషయం నేనాలోచిస్తాను" అని గుర్రంగామారాడు.

గుర్రంగా మారిన తనకొడుకును ఆ బ్రాహ్మడు రాజుగారికి సూర్యవరహాలకు అమ్మి అడబ్బుతో ఇంటికి తిరిగివచ్చేశాడు.

తనశిష్యుడు గుర్రంరూపంధరించి రాజుగారి ఆశ్వశాలలో ఉన్నట్టుగ్రహించి, గురువుగారు రాజుదగ్గరికివెళ్ళి, "రాజా, నేను దూరప్రయాణంమీద వెళుతున్నాను. నీ దగ్గరఉన్న గుర్రాలలో మంచి యవనాశ్వాన్ని నాకు ఇప్పించు" అన్నాడు.

రాజుగారు గురువుగారికి అకిందటిరోజుననే కొన్న గుర్రాన్ని ఇప్పించారు. గురువుగారు దానిమీదఎక్కి సవారీ ఆరంభించాడు.

కొంతదూరం పోయినాక గుర్రం ఒక నదిదగ్గరికివచ్చి ఒక్కసారిగా నదిమధ్యకు దూకి చేపగా మారిపోయింది. ఇదిచూసి గురువుగారు కొంగరూపంధరించి చేపను వేటాడ నారంభించాడు. అప్పుడు శిష్యుడు చిలకరూపంధరించి అతివేగంగా నేరుగా రాజకుమార్తె అంతఃపురంలోకి ఎగిరిపోయినాడు. గురువుగారు డేగరూపం ధరించి వెంబడించాడు.

శిష్యుడు రాజకుమార్తెతో మనిషిగంతుతో, "నన్నెవ్వరికీ ఇవ్వకు. నా గొంతు సులిపి పారేసినా నాకిష్టమే" అనిచెప్పాడు. ఇంతలో డేగరూపంలో వచ్చిన గురువుగారు తన మామూలు రూపం ధరించి రాజు

అంతలో ఒకప్పుడును చప్పన పిల్లిగామారి కోడిమెడ నేటపట్టింది.

"బాబో, రకించు, బుద్ధి తక్కువై, పారపాటున నిజోలికి వచ్చాను" అని గురువుగారు తన శిష్యుడితో మొరపెట్టుకున్నాడు. శిష్యుడు గురువుగారిమెడవదిలి యధారూపం ధరించాడు.

ఇదంతాచూసిన రాజు శిష్యుడి అద్భుత శక్తికి మెచ్చుకుని తన కుమార్తెనిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు.

కోమార్తె దగ్గరఉన్న చిలకను తన కిచ్చి వేయమని రాజును కోరాడు.

రాజుకుమార్తె ఒప్పుకోలేదు. కాని తండ్రి నిర్బంధించాడు. అందువేత రాజుకుమార్తె కోపంవచ్చినట్టునటించి తన చేతిలోఉన్న చిలకను గొంతునులిపి విసిరి కిందకొట్టింది. వెంటనే ఆచిలక వందలకొద్దీ పురుగులుగా మారి నేలమీద పాకసాగాయి.

ఇదిచూసి గురువుగారు కోడిరూపం ధరించి పురుగులను విరుకు తినబోయాడు.

పెర్రి వాళ్లు

అనగా అనగా ఒక గ్రామంలో ఒక సంసారి ఉండేవాడు. ఆయనకు గోపాలుడనే కుమారుడుండేవాడు. గోపాలుడు బుద్ధిమంతుడు, లేనిపోని వాటిని గురించి విచారించేవాడుకాదు. కష్టాలు కలిగితే వాటినుంచి ఉపాయంగా బయటపడేవాడు. అంతేగాని వాటిని తలుచుకుని కుంగిపోయేవాడుకాదు.

అగ్రామంలోనే మరో సంసారికి ఒక కూతురున్నది. ఆమె పేరు జానకి. జానకిని గోపాలుడు తరుచు చూస్తుండేవాడు. ఆమె అంటే గోపాలుడి కిష్టం ఉండేది. ఆటవంటి సందర్భంలో గోపాలుడి తండ్రి తనకొడుక్కు జానకిని చేసుకుంటా మనుకున్నాడు. ఈ ఆలోచన రెండువారాలవరకీ నచ్చింది. పెళ్లిచూపులకూ తాంబూలాలకూ మంచి రోజు ఏర్పాటయింది.

ఆనాడు పెళ్ళికొడుకు తరపువారంతా పెళ్ళికూతురి తండ్రి ఇంటికి వచ్చారు. చాపలువేసి పెళ్ళివారిని వసారాలో

కూక్కోదెట్టి పెళ్ళికూతురు తండ్రి జానకితో, "అమ్మా, నువ్వెంత పనిమంతురాలివో పెళ్ళివారు చూస్తారు. నువ్వు వెంటనే గొడ్లపానిడికి వెళ్ళి పెద్ద చెంబులో పాలుపితుక్కునివచ్చి, వాటిని కాచి వారందరికీ ఇయ్యి." అని పని చెప్పాడు.

జానకి పెద్దచెంబు పట్టుకుని గొడ్లను పాలుపితికింది. పాలుతెచ్చి వంటింటో పోయిమీదపెట్టి పోయిలో మంటపిగ దోస్తూ కూర్చున్నది. ఇంతలో జానకి కళ్లు పైనఉన్న అటకమీద పడ్డాయి. ఆ అటకమీద పాతరోకలిబండ ఒకటి కొద్దిగా బయటికి పొడుచుకువచ్చి ఉన్నది. ఆ రోకలిబండ చూస్తూఉంటే జానకి ఆలోచన పరివరి విధాం పోయింది. రేపు తన పెళ్ళిఆవుతుంది. కొంతకాలానికి పిల్లలు పుడతాడు. ససివెదవతనను విడిచిఉండడు. ఇంట్లో పనిపిల్లా? అందుచేతవాణ్ణి చంకనేను కుని పనిచెయ్యాలి. వాణ్ణి చంకనేనుకుని తను ఇట్లాగే పాలు కాస్తూఉంటుంది. ఇంతలో అటకమీదినుంచి రోకలిబండ కాస్తా వాడి నెత్తిమీద పడుతుంది. పాపం, వాడి ప్రాణాని తెంతకావాలి.

○ * * * * *

మరికాన్నేవటికి ఇంట్లో ఆడవాళ్ళూ, పిల్లలూ అంతా వంటింట్లో చేరి జానకికి పుట్టే పిల్లవాడు వచ్చినందుకు భోరువ ఏడుపులూ పెదబొట్టలూ సాగించారు. ఈలోపుగా బొయ్యిమీదిపాలు పొర్ల నారంభించాయి.

అలోచన ఇక్కడికి వచ్చేసరికి జానకికి పట్టగాని దుఃఖంవచ్చి, చెంగు ముఖానికి అద్దంపెట్టుకుని భోరుమని ఏడవ సాగింది.

కుమార్తె ఎంతకూ రాకపోవటం చూసి జానకితల్లి వంటింట్లోకి అడుగు పెట్టింది. అడుగు పెడుతూనే కూతురి దుఃఖంచూసి, “ఏమిటే, తల్లీ?” అని అడిగింది.

“వనివెధవమీద ఆ రోకలిబండ పడిందే. నా కన్నతండ్రీకి నాకూరుజం తీరిందే!” అని జానకి పెద్దపెట్టున ఏడ్చింది.

“అయ్యో, నాయనా! నీకెంతగతి వట్టిందీ! కళ్ల చూసుకోకుండానే పొయ్యాపుట్రా! ఈ పాపిష్టి రోకలి బండ ఎక్కడ దావరించిందిరా నీప్రాణానికి?” అంటూ జానకితల్లి కూడా ఏడుపు లాకించుకుంది.

“పిల్ల ఇంతసేపాయె రాదేమిటా?” అనుకుని జానకి తండ్రీవచ్చి చూచును గదా వంటింట్లో తనవారంతా దుఃఖ సముద్రంలో ముణిగిఉన్నారు. “ఏమిటరా? ఏం కొంప ముణిగిందరా?” అన్నాడా పెద్దమనిషి అదుర్దాగా.

“అయ్యో, మీకింకా తెలీదుటండీ? ఆ పాపిష్టి రోకలిబండ కాస్తా చంటి వాడిమీద పడిందండీ!” అని భార్య కోకాబతీసింది.

“ఏ చంటివాడే?” అన్నదాయన ఏడుపు నిగ్రహించుకుంటూ.

“మన జానకికొడుకు!” అంటూ ఇంటావిడ ఇంకా గట్టిగా ఏడిచింది. దాంతో ఇంటాయనకి మతిపోయి ఆయనకూడా గుడ్లనీళ్లు కుక్కుకో సాగాడు.

పెళ్ళికూతురు వాళ్లెవరూ అయిపు లేక పోవటంచూసి గోపాలుడులోపలికి

***** ○

గవ్వారు. ఒక్కక్షణంలో అకనికంఠా
అర్థమయింది. పొయిమీదినుంచి పాలు
దించి, అటకమీది రోకరిబింద వెనక్కు
తోసేసి, "జానకిని పెళ్ళాడటం నా
కిష్టమేగాని, ప్రపంచంలోకల్లా వెర్రి
ముండని పెళ్ళాడటం నాకిష్టంలేదు. దీనివల్ల నా
కన్న వెర్రివాళ్ళింకా ముగ్గురైనా ఉన్నా
రని నాకు నమ్మకం కలిగితేగాని నేను
దీన్ని పెళ్ళాడను," అనిచెప్పి గోపాలుడు
వెర్రివాళ్ళను వెతుక్కుంటూబయలుదేరాడు.

పోయి, పోయి, గోపాలుడొక
గ్రామం చేరుకున్నాడు. అగ్రామంలో
ఒక ఆడమనిషి ఇంటికి నిచ్చెనవేసి
దానిమీదికి ఆవు నెక్కించటానికి ప్రయ
త్నిస్తున్నది.

"యేం చేస్తున్నావు. అవ్వా?"
అని అడిగాడు గోపాలుడు.

"అయ్యో, నాయనా! ఇది నా ఆవు.
వెళ్ళి వాళ్ళ దొడ్లోనూ పిల్ల దొడ్లోనూ
పడుతుందిగాని, సొంతఇంటి కప్పుమీద
కావరినంత గరిక మొలిస్తే అది
మెయ్యదు," అన్నది ఆమనిషి

"ఆవును ఇంటి కప్పెక్కించకపోతే,
నువ్వెక్కి అగరికికోసి దానిముందు
వెయ్యరాదా?" అన్నాడు గోపాలుడు.

"అయ్యో, నాయనా! నాలుగుకాళ్ళది
అదే నిచ్చెన ఎక్కలేకపోతే మూడు
కాళ్ళ మనల్ని నేనెక్కగలనా?"
అన్నది అవ్వు.

"ఆవు కప్పుమీద నిలవలేక కింద
పడితేనో?" అన్నాడు గోపాలుడు.

"అయ్యో, నాయనా! నేనామాత్రం
ఆలోచించలేదా? ఆవుకొమ్ములకి కట్టవ
వలుపు యింటి కప్పులోనుంచి దూర్చి,
నా నడుముకు కట్టుకున్నాగా!" అన్నది
ఆమనిషి.

సరే కానిమ్మని గోపాలుడు ఆమని
షికి సాయంపట్టి ఆవును కప్పెక్కిం
చాడు. అనుకున్నట్టే కొద్దిసేపల్లో
ఆవు కప్పుమీదినుంచితారి కిందపడింది.
ఆమనిషివెళ్ళి కప్పుకు అంటుకున్నది.

"జానకికంటే వెర్రిముండ కనీసం
ఒకతైనా ఉన్నది!" అనుకుని గోపా
లుడు ముందుకు సాగాడు.

***** చందమామ *****

పొయ్యికి నరికల్లా గోపాలుడు మరో గ్రామం చేరాడు. ఆరాత్రి ఆతన్ని ఒక గొల్లవాడిఇంటో గడపమని గ్రామ పెద్ద సలహా ఇచ్చాడు. గోపాలుడు గొల్లవాడింటికి వెళ్ళాడు.

అప్పుడే గొల్లవాడు మందనుతోట కొచ్చాడు. మందను కొట్టం లోకి తోలి, రెండు భుజాలమీదిగాను చేతికర్ర అడ్డంగా పట్టుకుని గొల్లవాడు ఇంటి లోకి పోబోయినాడు. ద్వారం దానికి గొల్లవాడికర్ర అడ్డొచ్చి వాడు కొస్తా

కిందపడ్డాడు. లేచి మళ్ళీ అట్లాగే పడ్డాడు. ఇదిచూసి గోపాలుడు, "ఏమోయ్, భుజాలమీద కర్ర అడ్డంగా పెట్టుకుని లోపలికిపోతే కర్ర అడ్డం తగలటం లేదూ?" అన్నాడు.

దానికి గొల్లవాడు, "నీకు తెలియ, సామీ, ఈ యింటో భూతం ఉందాది. అది నన్ను రోజూ యిట్లానే ఏదీపిస్తది." అంటూ మళ్ళీ మళ్ళీ పడసాగాడు. చిట్ట చివరకు పడిలేవలేని స్థితిలో వాడు కర్ర ఈడ్చుకుంటూ, పాకుతూ వెళ్ళాడు.

***** ○

“జానకికన్న వెరిముందాకొడుకు మరొకడుకూడా ఉన్నాడన్నమాట!” అనుకుంటూ మర్నాడుదయం గోపాలుడు మళ్ళీ ప్రయాణం సాగించాడు.

రాత్రి వేదేసమయానికి గోపాలు దొక గ్రామం చేరాడు. అవి పార్థమి వెన్నెల రోజులు. గోపాలుదామూరు చేరేసరికిల్లా చంద్రుడు నదినెత్తిన దేదీప్య మానంగా వెలుగుతున్నాడు. గ్రామంలో పొరులంతా హడావుడిమీద ఉన్నట్టు కనిపించింది. చాదలూ, వలలూ, బొక్కెనలూ తీసుకుని పరిగెత్తి పోతున్నారు అనం.

“ఎక్కడన్నా కొంపలంటుకుంటున్నాయా?” అన్నాడు గోపాలుడు ఒక మనిషితో.

“లేదు. గాడిదావిలో ఇంక వెన్న ముద్ద తేలుతున్నది. దానికోసం అంతా పోతున్నారు.” అన్నాడు ఆ మనిషి.

గోపాలుడు గాడిదావి దగ్గరికి వెళ్ళాడు. ఊరంతా అక్కడేఉంది. కొందరు కేకలేస్తున్నారు. కొందరు ఇతరులను పిలుస్తున్నారు. కొందరు కడవలకు కడవలు నీరుతోడి పారబోస్తున్నారు. అంతా కోలాహలంగాఉంది.

ఆ గుంపులోనుంచి తోసుకుని దాని దగ్గరికివెళ్లి రోవరికి తొంగిచూశాడు. దానిసిక్లలో చంద్రబింబం కనిపించింది.

“అది వెన్న ముద్ద కాదరా. చంద్రుడి ప్రతిబింబం.” అని గోపాలుడు ఆ మూఢులతో చెప్పాడు. కాని వాళ్లెవరూ వినిపించుకోలేదు.

ప్రపంచంలో చాలామంది వెరి వెరవాయలున్నారనిగోపాలుడు తెలుసుకుని ఇంటికి వెళ్ళాడు. జానకిని పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. ఆమె వెరివేషాలు సహించటం నేర్చుకున్నాడు. ఇద్దరూ ఎంతోకాలం సుఖంగా కాపరంచేశారు.

***** చందమామ *****

ఒకనా దొక ఎరుకలవారు అడవిలో ఒక కాకిని పట్టుకుని దాన్ని వలలో వేసి వీధివెంట వచ్చారు. వారు వీధిచివర ఆగి నేలలో ఒక మేకు పాతి ఆమేకుకు కాకిని పెట్టిన వల కట్టేశారు. ఈవిధంగా నేలమీద పడిఉన్న కాకిని కాకమ్మక్క చూసింది.

కాకుల్లో ఒక ఆచారం ఉంది. కాలు విరిగిగాని, రెక్కలు విరిగిగాని అసహాయంగా పడిపోయిన కాకిని మిగిలిన కాకులు పొదుస్తాయి. ఆ ఆచారం ప్రకారం కాకమ్మక్క రోడ్డుమీద పడిఉన్నట్టు కనిపించే అడవి కాకిని పొడవటానికి నిశ్చయించుకున్నది. ఈ ప్రయత్నంలో కాకమ్మక్క కాకిని తన్నగానే వలలో చిక్కుకుపోయింది.

ఏంచెయ్యటానికి కాకమ్మక్కకు పాలుపోలేదు. గట్టిగా అరిచి నాలుగు కాకులనూ పిలుద్దామన్నా. అందువల్ల తనకు ప్రాణాపాయమేగాని మరొకటి లేదు. అందుచేత కాకమ్మక్క భగవంతుడిమీద భారంవేసి కాగలదానికి ఎదురుచూస్తున్నది.

కాకమ్మక్క వలలో తగులుకోగానే పక్కనే పొంచిఉండిన ఎరుకలవారు ముందుకువచ్చారు. వారు ముట్టుకుంటే మైల. సోకుతుందనే భయంతో, కాకమ్మక్క వాడికందకుండా గెంతటానికి ప్రయత్నించింది. కాని లాభంలేక పోయింది. రెండంగల్లో వారు కాకమ్మక్కను అందుకున్నారు. మొలలోనుంచి కత్తి తీసి కాకమ్మక్కను పొడవలోయి

***** చందమామ *****

నాడు. కాని వాడిపెళ్లం ఆద్యునడి, లేస్తినా నీకొక అదా ఇస్తా." అన్నాడు "అప్పుడే చంపమాకు. ఇంకో కాకిని ఎరుకలవాడితో." అన్నది.

కొద్దిసేపట్టోనే వాళ్ళు మరొక కాకిని కూడా పట్టుకున్నారు. ఎరుకలవాడు కాకమ్మనూ, ఎరుకలిది రెండో కాకినీ పట్టుకుని, "ఎవరికైనా కాకిరెక్కలు కావాలా?" అంటూ డిగ్గి కేకలు వెయ్యసాగారు.

వాళ్ళిద్దరంగా వీరివెంట కేకలు పెడుతూ పోతుండగా ఒక ఇంటి ఆసామీ పిళ్లనుచూసి, "ఒరే, ఆ కాకుల్ని వాడి

అంటే ఎరుకలవాడు, "వీటి రెక్కలమ్ముకున్నా రెండింటా వస్తాయి దొరా. అణాకే వవలమంటావా?" అన్నాడు.

"వెధవా, కాకుల్ని చంపుకుంటావుట్రా? ఏంపనిరా? వాటిని ముందు వదిలిపెట్టా," అన్నాడు ఆసామీ.

"ఇది మా వృత్తిగదా. వాటిని ఎట్లా వాడలమంటావు దొరా?" అన్నది ఎరుకలిది.

"వాటిని వాడిలితే ఒక ఆణా యిస్తా నన్నాను గాదుచే?" అన్నాడు ఆసామీ.

“రెండవారియ్య, దొరా, ఇప్పుడే పీటిని వొడిలేస్తాము,” అన్నారు ఎరుకలవాడు.

కాకమ్మక్కకు క్షణమొక యగంగా ఉంది. ఎరుకలవాడు చేతిలో కాకమ్మక్కను కాకివాన చూచినా, ఇతర కాకులు చూసినాకూడా చావుతప్పదు. ఎరుకలవాడి చేతిలోనూ చావుతప్పేట్టు లేదు. ఆ ఆసామీ రెండో అణా ఇవ్వటం దగ్గర వస్తాయిస్తాడేమో. ఎట్లాగురా భగవంతుడా! అనుకున్నది.

ఈలోపుగా ఆ ఆసామీ మనమరులోవలికి వుగెత్తుకుపోయి, “అమ్మోయి, మనింటిమందరే, బూదివాడే, కాకుల్ని చంపుకున్నాడేవ్,” అంటూ తల్లికి చెప్పాడు.

“మీ మొహాలుమందా! మీ యిల్లు వల్లకాడుగానూ! మీకేం పోయ్యేకాల మర్రా! మాయంటి ముందర నిండు ప్రాణాలు నిలుపునా తీస్తారా? మాయంటికి కనిమట్టుకోవటానికా? చూడండి మీమ్మల్నేంచేస్తానో?” అంటూ ఆ యిల్లాలు పీడిలోకి వచ్చింది.

తిట్టినా బతిమాలినాకూడా ఎరుకలవాళ్ళు లొంగలేదు. రెండవారి ఇస్తేనే కాకుల్ని వొడులుతామన్నారు. చేపేది లేక వాళ్లను తిట్టుకుంటూ ఆ యిల్లాలు రెండవారి తెచ్చి వాళ్ల మొహాన కొట్టటానికి లోవలికి వెళ్ళింది.

ఈ సమయంలో ఆ పీడిని జాలయ్య అనే రాడీ కుర్రవాడు వస్తూ ఎరుకలవాళ్లనూ వాళ్ల చేతుల్లో కాకులనూ చూశాడు. చటుక్కున ఎరుకలవాళ్ళిద్దరి చేతులమీదా ఒక్కసారిగా కొట్టాడు. రెండు కాకులూ కిందపడ్డాయి. రెంటినీ పట్టుకుని జాలయ్య గాలిలోకి ఎగర వేశాడు.

కాకమ్మ ప్రాణం దక్కించుకుని వక్కయింటి కప్పుమీదవారి జాలయ్యను ఈవిరుంగా దీవించింది :

“రాడీ జాలయ్య కడుపు పల్లగా, వదిమంది ఆడపిల్లల్ని కని, నాలుగు కొలాలపాటు ను ఉండాని, కా! కా! కా!”

ఆ తర్వాత తురువపిగిరిపోయింది.

తెలంగాణ కౌడుకులు

గత సంవత్సరము

ఈలోపుగా సత్యనారాయణ మాటెమిటి? తనతండ్రి బయటికి వెళ్లిపోయిఉంటాడని రూఢిచేసుకుని సత్యనారాయణ తలుపు కాళ్లా చేతులా తన్నాడు. కాని అవి ఎందుకో చాలా నెప్పిపుట్టాయి. ఇంతలో పంటలక్కవచ్చి తలుపు గొల్లెంటిసి, "ఇదేమిటిబాబూ. మిమ్మల్ని లోపలపెట్టి తలుపు వేసిందెవరు? ఆ సత్యంకుంక కాదుకదా?" అన్నది.

"నేరుముయ్యి!" అన్నాడు సత్యనారాయణ కోపంతో.

ఎన్నడూ తనని పల్లెత్తుమాట అనని యజమాని నేరుముయ్యి మన్నందుకు పంటలక్క చాలా ఖేదపడింది. పైకి సూర్య నారాయణలాగా కనిపించేది సత్యనారాయణనే అవిడ కేం తెలుసూ?

సత్యనారాయణ చెంగుచెంగున మెట్లెక్కి పైకి వెళ్లిటానికని బయలుదేరాడు. తనతండ్రి డబ్బు లెక్కడపెడతాడో వాడికి తెలుసు. కాని సత్యనారాయణకు చెంగుచెంగున మెట్లెక్కడం సాధ్యం కా లేదు. వెళ్లంతా బరువెక్కినట్టుంది. కాళ్లు లోడిలలాగా అయిపోయాయి. రెండు మూడు మెట్లు ఎక్కి మెట్లమీద బొర్లా

పడ్డాడు. కణిత బొప్పికట్టింది. మోకాటి మీద చర్మం కొట్టుకుపోయింది. ముక్కు తూ మూలుగుతూ మెట్లన్నీ ఎక్కెసరికి కాళ్లు పికసాగాయి. రొప్ప వచ్చింది.

"హానీ, ఆ గారెలూ, అవడలూ తినే బయటికిపోదాం" చాలా అయాసంగా ఉంది" అనుకున్నాడు సత్యనారాయణ. పంటలక్కను కేకేసి ఫలహారం పట్టుకు రమ్మన్నాడు.

పంటలక్క పళ్లెంలో గారెలూ అవడలూ పట్టుకొచ్చి, "ఇప్పుడే కద తిన్నారు? ఇవి పిల్లవాడికోసం ఉంచాను. మీరు మళ్ళీ తింటారా? కడుపునొప్పి వెస్తుందేమో?" అన్నది.

"పుండాభౌర్, నాకు నువ్వు ఫలహారం పెట్టావా? కడుపులో నొప్పిఅని అబద్ధం అడాను. నాకోసం ఉంచినవి నాకు పెట్టటాని కేడుప్రావే? పెట్టక్కడ" అని సత్య నారాయణ గదమాయించాడు. పంట లక్క తన చెవులను తానే నమ్మలేక పోయింది. తన యజమానికి మతి చెడిందని అనుమానంవేసి నోకరునుపంపి వైద్యుడిని రమ్మని కబురుచేసింది.

చందమామ

వీరువా దగ్గరికివెళ్లిచూసి, కొట్టినట్టు ముల్లి
పడ్డాడు. ఎందుచేతనంటే వీరువా అద్దంలో
తనతండ్రి ప్రతిబింబం కనపడింది.

“చచ్చానా, బాబూ,” అనుకుని సత్య
నారాయణ వెనక్కు తిరిగి చూచాడు.
తండ్రి జాడలేదు. మళ్ళీ అద్దంలోకి
చూశాడు. అద్దంలో తండ్రిజకారం మళ్ళీ
కనిపించింది. బట్టతల, మిసాలూ, సులో
చనాలూ కనిపించాయి. తనమొహం తడు
వుకున్నాడు. తనమొహనే మీసాలూ, కళ్ళ
జోడూ తగిలాయి.

సత్యనారాయణకు తల తిరిగినట్లయి పోయింది. తను ఎట్లాగో తనతండ్రి అయి పోయినాడు. ఈసంగతి తెలియగానే మొదట దిగులువేసింది. కాని మళ్ళీ వంతోపంకూడా కలిగింది. ఇక తను బడికి పోనక్కర్లేదు. డబ్బులు తినక్కర్లేదు. విడిపడితే అది తినవచ్చు. ఎక్కడికిపడితే అక్కడికి పోవచ్చు. డబ్బు! ఇక డబ్బంతా తనదే! సంతోషంతో ఒక్క గంటు వెయ్యిబోయి కుప్పన కూలబడ్డాడు సత్యనారాయణ.

అప్పుడు వాడికి మరో అలోచన కలిగింది. తను తనతండ్రిగా మారిపోలే తన తండ్రి ఏమయినట్లు?

తావ్రక్కుకు సమాధానముల్లే మెట్లమీద
అడుగులచప్పుడు వినపడింది. ఎనిమిదేళ్ల
బొట్టికాయ ఒకడు మెట్లెక్కి పస్తున్నాడు.
తీరాచూసే ఆ మెట్లెక్కి పడునని తనే.

వైద్యుడు రావటం మేలే అయింది.
ఎందుచేతనంటే అదరా బాదరా ఫలహారం
తని వత్సనారాయణ వక్క మీదపడి పార్శి
గింతలు పెడుతున్నాడు, కడుపునొప్పితో.
వైద్యుడు కడుపునొప్పికి మంచిచ్చి,
రాత్రికి వేసుకోమని భేదిమాత్రలుకూడా
అచ్చి వెళిపోయినాడు.

వైద్యుడు తనను "తమరు, తమరు"
అని గౌరవంగా పిలవటం, అంత బాధలో
కూడా సత్యనారాయణకు ఆశ్చర్యం కలి
గించింది. వైద్యుడు వెళ్లినాకా కొద్దిసేపటికి
కడుపునొప్పి కాస్త సద్దుకున్న తరువాత,
సత్యనారాయణ లేచి బల్ల సారగులో
కాళ్ళపైచెవులు చీసుకుని డబ్బుకోసం

***** చందమామ *****

తన తండ్రికి తన స్వయానా వచ్చిందని సత్యనారాయణ గ్రహించాడు. తండ్రికి మంచి పాతం నేర్చుదా మనుకున్నాడు. వీరువా తాళపు చెవులు జేబులో దాచేశాడు. - సూరయ్య పైకివచ్చి తన ప్రతిబింబం లాగా నిలబడి ఉన్న కొడుకును చూసి నవ్వు సాగాడు. సత్యనారాయణకు నవ్వురా లేదు. భయం వేసింది.

"మనం ఇట్లా ఎందుకయినామో నీ కేమైనా తెలుసునా?" అన్నాడు సూరయ్య. సత్యనారాయణ మొహం చిట్టిస్తూ "నాకు తెలీదు" అన్నాడు.

"పెద్ద చిక్క పచ్చిపడింది. నువ్వే నేనని నేనే నువ్వని మనం ప్రపంచాన్ని నమ్మించటం చాలా ఇబ్బంది అయేట ట్టున్నది. నేను బోలెడన్ని వ్యవహారాలు నడపాలి. డబ్బు వసూలు చేస్తూ ఉండాలి. నాకు చేతినిండా పనులున్నాయి. ఊరి నిండా స్నేహితులున్నారు. ఈ పనులన్నీ ఈ అవతారంతో ఎట్లా చెయ్యను?" అందరి దగ్గరికి ఎట్లా వెళ్లను? ఒకవేళ కప్పపడి నేను ఫలానా అని అందరికి రుజువు చేసుకున్నా వాళ్ళు నన్ను మామూలుగా చూడరే. ఎట్లా?" అన్నాడు తండ్రి.

కొడుకు మొహం చిట్టించి "ఏమో నాకు తెలీదు," అన్నాడు.

"అన్నట్టు నీ చదువు మాటేమిటి?" అన్నాడు సూరయ్య.

"చదువా? ఈ శరీరంతో వెళ్లి నన్ను బళ్ళో కూచోమన్నావా? బాగుంది," అన్నాడు సత్యం.

"ఎట్లా ఏడుస్తుందిరా మరి? నువ్వు బళ్ళోకి వెళతావో, మానుకావో. చదువు కోకపోతే నీ ఖర్చాన నువే పోతావు. నా వ్యవహారాలు నేను చూసుకోక తప్పదు," అంటూ సూరయ్య దేనికోసమో ద్రాయడు సొరుగులో వెతకసాగాడు.

తన తండ్రి వీరువా తాళాలకోసం వెతుకుతున్నాడని సత్యం ఎరుగును. కాని చూస్తూ ఉరుకున్నాడు.

"వీరువా తాళాలు చూడలేదుగదా?" అన్నాడు తండ్రి తల పైకెత్తి కొడుకును చూసి.

"నేనుతిసి దాచానులే" అన్నాడు సత్యం.

"నువుతిసి దాచటమేమిటి? నీమొహం! ఇట్లాతే," అన్నాడు సూరయ్య.

"నువు నాతో మర్యాదగా మాట్లాడటం మంచిది. ఇదిపరకల్లా నన్ను ఏమీతెలియని వాబకింద కట్టేశావు. ఇకముందు నాతో మర్యాదగా మాట్లాడకపోతే నేనూరు కోసు. వట్టుకు తన్నేస్తాను. తన్నటం ఇక నావంతు. నా మర్యాదమాట ఎట్లా అన్నా, అంతవాణ్ణి నన్నువట్టుకుని నువు 'నీమొహం, నీమోర' అంటుంటే ఇంట్లో వంటలక్క దగ్గర్నుంచి నా చెవులకు విడకలు కట్టేస్తారు. నేనది నహించను. నా చాతనయి నట్టు ఇంటివ్యవహారాలు నేనేచూస్తాను. నాకెన్నడూ ఒక్క ఎర్రవిగానీ ఇచ్చిఎరగవు. అదేమిటో ఇకముందు నీకే తెలిసివస్తుంది.

○ రేపటినుంచి వాబదులు నువే బడికిపోయి చదువుకో. బడివంతు తెలువంటివాడో అదికూడా నీకు తెలిసివస్తుంది," అన్నాడు సత్యం.

ఈమాటకు సూరయ్య మండిపడ్డాడు.

"యాభైవిళ్ళొచ్చి నన్నిప్పుడుపోయి రెండేళ్లాను చదువుకోమంటావుట్రా?" అన్నాడాయన.

"చదువురాని నాకన్న అంతచదువూచది విసనీకు మరిసులభం?" అన్నాడు సత్యం.

"నేను బడికి పోను," అన్నాడు సూరయ్య ఖచ్చితంగా.

"పోకపోతే మేష్టరువచ్చి పెడరెక్కలు విరిచికట్టి లాక్కుపోతాడు," అన్నాడు సత్యం.

"అంతవనీ చేయిస్తావుట్రా?" అన్నాడు తండ్రి.

"నువు నన్ను చేయించినవనికాదా?" అన్నాడు కొడుకు.

కాస్త అలోచించి సూరయ్య, "వంతులు బాగాకొడతాడా?" అని అడిగాడు.

"చచ్చేటట్టు కొడతాడు. పాపంచదివినా కొడతాడు, చదవకపోయినా కొడతాడు. 'దండం దశగుణంభవేత్' అని ఆయన సిద్ధాంతం. మన మంచికోసం కొడతాడు. తన చేతితిట్ట తీర్చుకోవటానికి కొడతాడు. ఏమీతోచకపోయినప్పుడుకూడా కొడతాడు," అన్నాడు సత్యం.

"నన్ను వంతులుకొడితే?" అన్నాడు సూరయ్య దిగులుగా.

చందమామ

"నన్ను కొట్టినప్పుడే?" అన్నాడు సత్యం రోషంగా. "దెబ్బలుకొట్టటందగ్గర వెనకాడ వద్దని ఆయనతో నువ్వుచెప్పరా?"

రూపాలుమారటం అలును తీసుకుని తనకొడుకు తనమీద ఇట్లా పగ తీర్చుకోవటానికి ప్రయత్నించటం చూస్తే సూరయ్యకు మండిపోయింది. కాని ఏంచెయ్యటానికి పాలుపోలేదు.

"నీ వేషాలు నేను సాగనిస్తా ననుకున్నావా? నేనెవరో నువ్వెవరో యిప్పుడే అందరికీ చెప్పేస్తాను. నులభంగా తప్పించుకుంచా మనుకున్నావుగామాయి." అన్నాడు సూరయ్య రోషంతో.

సత్యం బిగ్గిరిగా నవ్వాడు. అతనిచైర్యం హెచ్చసాగింది.

"ఏలు, యింటోవాళ్ళందరినీ ఏలు. ఏంచెబుతావో చెప్పు. నువ్వుచెప్పిన నిజమంతా తోసేసి నేనుచెప్పే అబద్ధాన్ని నమ్ముతారు. ఆనంగతి నువ్వే చూద్దువుగాని," అంటూ సత్యం పంటలక్కని కేక పెట్టి పిలిచాడు.

పంటలక్క వచ్చింది.

"చూడు, నీ తారామమ్మ, నేను సూరయ్యని. ఇడుగో పిడు సత్యం. మా ఇద్దరి శరీరాలూ మారాయి" అన్నాడు సూరయ్య పంటలక్కతో.

పంటలక్క ముక్కుమీద చేలేసుకుని, "హరి పిడుగా! నీ కిదెం పొయ్యేకాలం?" అంటూ సత్యంకేసి చూసింది.

సత్యం పంటలక్కనుచూసి నవ్వి. "సత్యం, ఆకలేని పైత్యానపడ్డాడు. తీసుకుపోయి తిన్నన్ని గారెలా అవడలూ పెట్టు" అన్నాడు.

"కుర్రకుంక అట్లా పేలుతుంటే ముక్తేలు విరగదన్నక గారెలా, అవడలూ పెట్టమన్నారా? మీఅలుసే వాణ్ణింతవరకు తెచ్చింది?" అంటూ పంటలక్క సూరయ్యను రెక్కపట్టుకుని తీసుకుపోయింది.

పంట ఇంటో సూరయ్య పంటలక్కకు నిజం తెలియబెయాలని విశ్వప్రయత్నం చేశాడు. కాని లాభం లేకపోయింది. ఆ తరువాత ఇంటో పనిచేసేవాడితోకూడా మాట్లాడాడు.

"చోరే, వీరాయ్, నేను మీయజమానినిరా. సూరయ్యను" అన్నాడు సూరయ్య.

వీరాయి కన్నుమరిపి, "అందుకు సందేహమేమిటి, చోరా?" అన్నాడు.

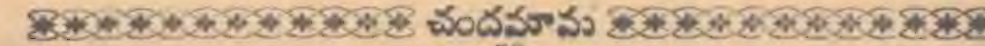
"నిజంగారా!" అన్నాడు సూరయ్య.

వీరాయి మరింత విశాలంగా నవ్వి వెళ్లిపోయినాడు.

సూరయ్యకు మతి పోయినట్లయింది. ఎవరూ తనమాట నమ్మకపోగా తను అన్నమాటలు తన కొడుకుతో చెప్పేవారు.

ఆ రాత్రి సత్యం సూరయ్యతో, "నువ్వు తొండరపడి అందరితోటి జరిగింది చెప్పేయ్యకు. వెర్రెత్తిందని అందరూ నిన్ను వెర్రెసుప్రతికి పంపమంటారు. మాట్లాడకుండా పోయిపో. జరిగేదేమిటో జరగని" అని సలహా చెప్పాడు.

[ఈ కథ ఇంకావుంది]

జిత్తుల మారి నక్క బావ

కొన్నాల్లపాటు నక్కబావ అక్కడా అక్కడా తిరుగుతూ, దొరికినది తింటూ ఏదేవిధంగా కాలక్షేపం చేసింది. ఒకరోజు రాత్రి నక్కబావ ఒకదారిన పోతూ ఉండగా ఒక గుడిసె కనిపించింది. ఆ గుడిసె ఒక నిరుపేద బ్రాహ్మడిది. ఆ బ్రాహ్మడికి ఏడుగురు అడవిల్లలు. నిరుపేద కావటం మూలాన ఒక్క కూతురికైనా పెళ్ళి చేయ లేకపోయినాడు బ్రాహ్మడు.

బ్రాహ్మడు బ్రాహ్మడిభార్య ఈవిధంగా మాట్లాడుకోవటం నక్కబావకు వినిపించింది.

"ఏజన్మాన ఏంపాపం చేకామో, ఇంత మందినెక్న్నాం. ఒకపిల్లకూ పెళ్ళిచెయ్యలేం. ఒకపిల్లకూ తిండిపెట్టలేం. పెద్దప్రాణాలు మనమాట ఎట్లాఉన్నా పనివాళ్ళు వాళ్ళకైనా కడుపుకు ఇంత తిండి పెట్టలేకుండా ఉన్నామే!" అన్నది బ్రాహ్మడి భార్య.

"ఏడుగురు పిల్లలకూ తిండి పెట్టటం నాచేతకాదు. వాళ్ళకు సంబంధాలు తీసుకురావటం అంతకన్నా చాతకాదు. అందుచేత దారేపోయ్యే ఏ నక్కకో, కుక్కకో ఇచ్చి పిల్లందరి పెళ్ళిళ్ళా చేసేస్తాను," అని గొణిగాడు బ్రాహ్మడు.

ఈమాట వినేసరికి నక్కబావకు చాలా సంతోషమయింది. ఉట్టుదియంగా భార్యను

సంపాదించుకోవచ్చు ననుకున్నది. మర్నాడు తెల్లారుజాముననే నక్కబావ బ్రాహ్మడి వాకిలితలుపుతట్టి, "ఏమయ్యా, బ్రాహ్మడా! నేను దారేపోయ్యే నక్కను. నాకు నీకూతుర్నిచ్చి పెళ్ళిచెయ్యి" అన్నది.

నక్కబావ మాటలకు బ్రాహ్మడు నిర్భంతపోయినాడు. రాత్రివిసుగులో అన్నమాటలు ఆ బ్రాహ్మడికి భ్రావకంలేవు.

"మాఅమ్మాయిని నీకివ్వటమేమిటి? నీవు మషినివికూడా కావు. పో, పో!" అని బ్రాహ్మడు బెదిరించాడు.

"అయ్యో, బ్రాహ్మడా! పాడ్తునే లేచి అబద్ధం అడతావా? నేనంటే జిత్తులమారి నక్కను. నువ్వు అడితప్పని సద్బ్రాహ్మడివే. దారేపోయే నక్కకైనా యిచ్చి నీకూతుర్ని పెళ్ళిచేస్తానని నువ్వు రాత్రి అసలేదా?" అన్నది నక్కబావ.

"అది మాటవరనకన్నమాట. దాన్ని విజంగా తీసుకుంటారా? ఇన్నేళ్ళు కనిపించిన కూతుర్ని నక్కవాడ వేసేదా?" అని వాపోయాడు బీదబ్రాహ్మడు.

"నీ కూతురిభారం మరొకరిమీద పడటమేకదా నీకు కావలిసింది? నక్కయితే నీకేం? మనిషయితే నీకేం?" అన్నది నక్కబావ.

"మా కూతుర్ని మేమే పోషించలేక పోతిమే? నువ్వేం పోషించగలవు?" అని బ్రాహ్మడు అడిగాడు.

"పెళ్ళాన్ని పోషించుకోలేకపోతే పెళ్ళాడ తానని వచ్చేవాణ్ణా?" అన్నది నక్కబావ.

అదినమాట తప్పకుండా బ్రాహ్మడు తన పెద్దకూతుర్ని నక్కబావ కిచ్చి పెళ్ళి చేశాడు. బ్రాహ్మడికూతురు నక్కబావ వెంట కాపరానికి వెళ్లిపోయింది.

కొద్దిరోజులు గడిచాయి. ఇంట్లో ఒక మనిషి తగ్గిందన్న సంతకంలేదు. బ్రాహ్మడి కుటుంబం దరిద్రబాధకూ ఆకలిబాధకూ శత్రుకోలేకుండా ఉంది. బ్రాహ్మడిభార్యకు పెద్దకుమార్తెను గురించి విచారంకూడా నానాటికి బాన్సి అయింది. "అయ్యో,

మా కూతుర్ని బతికిఉండగానే నక్కబావ వేస్తామే," అని అవిడ శోకాలు బెట్టసాగింది.

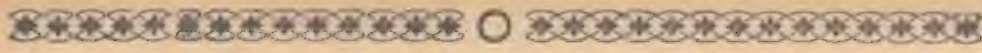
తనకూతురు ఎట్లా ఉన్నదీ చూడటానికి బ్రాహ్మడు ప్రయాణమయ్యాడు.

తన మామగారు తనకోసం పస్తున్న సమాచారం కనిబెట్టి నక్కబావ ఎదురు వచ్చి బ్రాహ్మణ్ణి ఒక రాతిమీద కూర్చోబెట్టి కుశలప్రశ్న చేసింది.

"మా అమ్మాయి ఎక్కడ? మీ యిల్లి క్కడ? కులాసాగా ఉందా? ఆనలు జీవించిఉందా?" అని బ్రాహ్మడు అడు ర్చగా అడిగాడు.

"మీ కూతురుగురించి మీకేమీ వింత అవసరంలేదు. కులాసాగానే ఉంది. ఇక్కడే ఉండండి. ఇప్పుడేతెస్తాను. మీరు

మాత్రం మాయంటికి రావటానికి వీల్లేదు” అని నక్కబావ వెళ్ళిపోయింది.

కొద్దిసేపట్లో నక్కబావా బ్రాహ్మడి కూతురూ తెరిగివచ్చారు. తన కుమార్తె చక్కనిదస్తులు, నగలు ధరించి ఉండటం చూసి బ్రాహ్మడు చాలా సంతోషించి, “అల్లుడా! నిన్నుగురించి ఏమేమో భావించాను కాని, నీవు చాలా మంచివాడివి. మేమంతా ఆకలితో అలమటపడుతున్నందున మాకెదైన దారిచూపించుదూ” అని బ్రతిమాలాడు.

“దొంగతిండితినే నక్కను, వాదగిర మాత్రం ఏముంటుంది? ఒక దానిమ్మ పండిస్తాను. దాన్ని తీసుకుపోయి దొడ్లో పాతండి, అది త్వరలోనే నృద్ధియై మంచి కాపు కొస్తుంది. ఆ పళ్ళు అమ్ముకుంటే మీ దరిద్రం తీరుతుంది.” అన్నది నక్క.

బ్రాహ్మడు నక్కబావ ఇచ్చిన దానిమ్మ పండు తీసుకునివెళ్ళి ఆ రాత్రే దాన్ని దొడ్లో పాతేశాడు. మర్నాడు తెల్లవారి మాసేసరికి వాళ్ళ అశ్వర్యమేమిటి? దానిమ్మపండు పాతినచోట పెద్ద దానిమ్మ చెట్టున్నది. దాని నిండా దానిమ్మపళ్ళు విరగకాచి పక్కానికి వచ్చి ఉన్నయ్.

ఇది చూడగానే బ్రాహ్మడికి సంతోషం వేసింది. అయిన వెంటనే ఆవురి సెట్టిదగ్గి రికిపోయి, “సెట్టిగారూ, సెట్టిగారూ, మా దానిమ్మ చెట్టుకు కాయలు కాకాయి. మీరు ఖరీదుచేస్తారా?” అని అడిగాడు.

సెట్టిగారికి దానిమ్మకాయ వ్యాపారం చెయ్యాలని ఉద్దేశం లేదుగాని, రెండు కాయలు మోసరాకు దొరికితే గర్భిణిగా ఉన్న తన యిల్లాలికి ఇద్దామని దుర్బుద్ధి

వృట్టింది. అందుచేత సెట్టివచ్చి రెండు కాయలు కొనుక్కుని, “మంచి సరుకైతే నేనే తీసుకుంటాను,” అని చెప్పి ఇంటకి వచ్చాడు.

సెట్టి భార్య ఆ దానిమ్మ కాయలు వెలిచిచూసేసరికి అమె అశ్వర్యమేమిటి? ఆ దానిమ్మకాయలో వితులన్నీ కెంపులే! రెండోకాయ వెలిస్తే అందులోపన్నీ తెల్లటి పజ్రాలు!

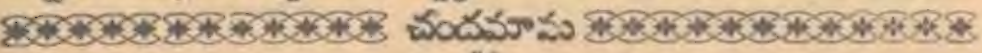
అవి చూడగానే సెట్టికి ఎక్కడలేని ఆత్రమూ కలిగింది. బ్రాహ్మడికి ఈ రహస్యం తెలిసేలోపుగా దానిమ్మచెట్టు కాయలన్నీ పిందెలతోనూ కానివెయ్యటానికి సెట్టి బయలుదేరాడు.

సెట్టిగారు కాయలన్నీ కొంటాననేసరికి బ్రాహ్మడికి చాలా సంతోషమయింది. సెట్టి కాయలన్నీ కొయించుకుని చెట్టు దులిపేశాడు. బ్రాహ్మడి పిల్లలు రుచిమాడటానికి రెండు ఉంచమన్నను విసలేదు.

“దానిమ్మగింజలతో కడుపు నిండుదా? నేను మీకు కావలసిన సంచారాలన్నీ దానిమ్మకాయల ఖరీదుకు పంపుతాగా!” అన్నాడు సెట్టి.

అల్లుడు చాలా గొప్ప సహాయంచేశాడని బ్రాహ్మడికుటుంబం చాలాసంతోషించింది. ఏరోజు కారోజు తెల్లవారేసరికల్లా చెట్టు నిండా దానిమ్మకాయలుండేవి. కోమటి వచ్చి అపన్నీ కొనుక్కుని పట్టుకెళ్ళి బ్రాహ్మడి కుటుంబానికి ఆరోజుకు సరి పోయే స్వయంపాకం పంపేవాడు.

ఇట్లా కొంతకాలం గడిచాక ఋతువు అయిపోయి దానిమ్మ చెట్టు కాయలు కాయటం మానేసింది. కోమటి ఇంటి

నిందా కెంపులూ, ప్రజాలూ రామలు తయారయాయి. బ్రాహ్మడి కుటుంబానికి ఎప్పటి కరిద్రమే మిగిలింది. పిల్లలు మళ్ళీ అకలికి అలమటించసాగారు.

అందరిలోనూ ఆఖరుపిల్ల అకలికి తాళలేక దానిమ్మచెట్టున ఇంకా ఒకటి అరాజిందెలు మిగిలి ఉన్నయ్యేమోనని వెతికింది. వెతికితే రెండు దానిమ్మపళ్ళు అకులనందున కనిపించాయి. సంతోషంతో ఆ పిల్ల ఆ రెండు పళ్ళూ కోసి తినటానికి పగలగొట్టేసరికి దాని ఆశ్చర్యమేమిటి? వాటిలో ధగధగా మెరుస్తూ రత్నాలు!

ఈసంగతిమాసి సెట్టి తనను మోసగించాడని బ్రాహ్మడు కనుక్కుని సెట్టిగారింట్లోకి వెళ్ళాడు. "వాకు స్వయంపాకాలిచ్చి రత్నాలు పోగుపోసుకుంటావా?" అని సెట్టి నడిగాడు. "నీ రత్నాలు నాకుతెలీదు. అవతలికిపో," అని సెట్టి బ్రాహ్మణ్ణి విధి తోకి గెంటాడు.

"అయిందేదో అయిపోయింది. ఈ రత్నా అను అమ్మి సొమ్ము చేసుకుందాం," అన్నది బ్రాహ్మడి భార్య.

సరేనని బ్రాహ్మడు రత్నాలు అంగవస్త్రం కొంగున మాటకట్టుకొని షరాబు దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

అన్ని రత్నాలు చూడగానే షరాబు కళ్ళుకుట్టాయి. "దొంగ బ్రాహ్మడా! నా రత్నాలు కాతేనీ మళ్ళీ నాకే అమ్మబాపుతావా? ఎవను దొంగలించారా అని నేను అత్తాకుతున్నాను. నీవనేదా? వద తలాకి దగ్గరికిపోదాం," అని షరాబుంచాడు.

"అయ్యో, - అని నా రత్నాలు. మా దానిమ్మచెట్టుకు కాకాయి," అని మొఱవెట్టుకొసాగాడు బ్రాహ్మడు. అక్కడఉన్న వారంతా ఈ మాటకి నవ్వారు.

"అమాట తలానికి చెబుదూగాని! దానిమ్మచెట్టుకు రత్నాలు కాకాయంటే ఎవరు నమ్ముతారు? నీవంటి పెదవాడికి దొంగతనం చెయ్యకుండా అన్ని రత్నాలెలా దొరికాయి?" అని షరాబు అడిగాడు.

బ్రాహ్మడు నీరుకారిపోయాడు. రత్నాలు దానిమ్మచెట్టునే కాకాయని రుజువు చేశామంటే చెట్టు కాపుడిగిపోయింది. చేసేది లేకడు:ఖిస్తూ బ్రాహ్మడు రత్నాలుకోల్పోయి పట్టిచేతులతో ఇంటికి తిరిగివచ్చాడు.

"ఎంతమోసం జరిగిందీ! పోనివ్వండి, మళ్ళీ అల్లుడుగారి దగ్గరికివెళ్లి మాట్లాడండి. ఆయన నీం సలహా చెబుతాడో చూదాం!" అన్నది బ్రాహ్మడి భార్య.

నక్కబావ బ్రాహ్మడికి ఎట్లా సహాయం చేసేదీ ముందు చూతాం.

తెనాలి రామలింగం

బ్రహ్మరాక్షసిని ఉచ్చాటన చేసిన వారికి వేయి వరహాలిస్తామని రాయల వారు చాటింపు వేయించారని క్రిందిటి నెల చదివారు గుర్తుదా : నరే. ఈ చాటింపు వేయించిన వాళ్లు రోజులకు, గడ్డాలూ, మీసాలు పెంచుకుని మొదాన రూపాయ వెలబ్బిన కుంజంబొట్టు పెట్టుకుని కాషాయ గుడ్డలో ఒ ఖూరివైద్యుడు రాయలవారి అగ్రరకు వచ్చాడు.

“బ్రహ్మరాక్షసిని, ఏలినవారు అనుమతమై, నేను ఉచ్చాటన చేయ గలను” అన్నాడు భూతివైద్యుడు.

“అలాగే కానివ్వు. కాని అన్యాయంగా రామలింగాన్ని తీర్చివడి దంపించాను” అన్నాడు రాయలవారు విచారంగా.

“తమరు విచారించవలసిన సనిలేదు. అంతగా అవసరమని తెలివిస్తే ఆవీడ బ్రాహ్మణ్ణి బతికించే శక్తికూడా నాకు వున్నది” అన్నాడు భూతివైద్యుడు.

“అంతకంటే కావల్సింది ఏముంది?

మీవల్ల అయితే, రామలింగాన్ని బ్రతికించండి” అని కోరారు రాయలవారు.

కాని తాతాదాద్యులవారికి మాత్రం గుండె ఆగిపోయినంత వస్తేంది. రామలింగం తిరిగి బ్రతికితే తనకు తాటాకులు కట్టక మానదని ఆద్యులవారికి తెలుసు. అందుకని “రామప్పదంత శ్రమ ఎందుకుచెంది; ఒకవేళ తమరు శ్రమపడి ఈవేళ బ్రతికిందినా లేవటికిల్లా ఏదో కొంచెపని చెయ్యకా మానదు, రామం వారి అగ్రహానికి గురిఅయి తిరిగి చావకా మానదు. అందుకని ఏదో హత్యా పాతకం పోవేయకుకని, ఉచ్చాటన, ప్రాయశ్చిత్తం మాత్రం జరపండి.” అన్నాడు ఆద్యులవారు తన ఆశ్రం అంతా వెళ్ళగక్కుకుంటూ.

“అలాగైతే మరి తెలియక అరుగు తున్నాను. రామలింగం చేసిన తప్పుకే కదా తమరు శిక్షించింది. అలాంటప్పుడు ఈ ఉచ్చాటన, ప్రాయశ్చిత్తం కావా

***** ○
 అని ఈ మాటలతో అంతా దేనికదీ!
 అని అడిగారు భూతవైద్యుడు.

“రావీరేమమ్మది, అజలమేలా, దేశ
 షేషం బొక్కలు తిన్నావని నీమీలు అంది
 వలసిందే” అన్నాడు వైద్యులవాడు.

“అవార్జ్యం వారు చెప్పింది ముమ్మా
 టిదేజం, ఇది తమం ఉచ్చాటన ఎప్పుడు
 ప్రాసంధిపాదు” అన్నాడు రాయలవారు.

“నీవెక్కే, యవంకే పీరినవారి
 ఎదట ప్రారి కింజంకి పీర్తంగా
 వున్నాను” అన్నాడు భూతవైద్యుడు.

“బ్రహ్మరాషి ఘోరివెంసం రావి
 చెట్టుమీద ఉన్నదే, తమం ఉచ్చాటన
 యక్కణ అంజులమేమిదీ” అని అడి
 గారు అదార్జ్యం వారు కంగారుపడుతూ.

“తిమరు కింగారి వదల్చిన ఆపువరం
 లేదు, అదీకాక రామం గంటికి బ్రతికే
 లాగైతే ఈ ప్రాచ్యుత్తికాంబ అవ
 సరం పడితూరా తమం వెలిసిర్పిందే
 కదా” అన్నాడు భూతవైద్యుడు.

“అయితే నీవేదా మేమున్నది”
 అన్నాడు అదార్జ్యం వారు.

“అలాగైతే ఉచ్చాటన, ప్రాయ
 శ్చిత్తం యదుగో వ్రాత్తిరేకాను”
 అంటూ గడ్డాడా, పిసాబా వ్రాసినను

కుని భూతవైద్యుడి వేషంలోవున్న రామ
 కింగం బయటపడ్డాడు.

అట్లానులో వున్నవారంతా అలాగే
 విస్తుపోయి చూడసాగారు. రాయలవారు
 తరువాత అరిగినవంతా అడిగి తెలుసు
 కొని “దొర పిడుగా, ఎంతవని చేశావు,
 పీపు ఉచ్చాటన వీధావ్యకు అమ్మావున్న
 మనునర్తి ఈవార్తతో అపివేయిస్తు
 న్నాను, మిప్పుకున్నందుకీగాను ఉచ్చా
 టన కీర్తాల్చిన వేయి వరహాలుమాత్రం
 యిప్పిస్తున్నాను. ఇకనుంలై కాబుత్తిగరిగి
 నదుమకో” అన్నాడు రాయలవారు.

దంపినమ్మకు బొక్కిందే కూరి
 అనుకుని రామకింగడు వేయి వరహా
 లతో యింటికి చేరుకున్నాడు.

వ్యాసరచన పోటీ

గంగులు కథ

బొడ్డా ప్రసన్నకుమారి, దుర్గాదేవి.

గంగాయ పాతం అనేవాళ్ళ గంగులు. గంగమ్మ అని అందరు భార్యల ర్త యిందేవాళ్లు. నాళ్ళకు గంపెడు సంకాసంకూడా వుంది. పాపం గంగమ్మ యిల్లు కదిరి ఎక్కడ కన్నా పోతామంటే పిల్లలంతా వెంటబడివాళ్ళు.

ఒకరోజు రాత్రి అమ్మగ్లో ఓ హరిదాసు హరి కథ చెబుతున్నాడు. గంగమ్మకు హరికథలంటే మాచెడ్డ సరదా. కాని మరి పిల్లలవింది తప్పించుకుని పోయేదెలా : అందుకని భర్తతో అన్నది గదా: "ఏమంటే, ఈవాళ హరికథ అట. మీరై నా పోయి దాసుగారి చెప్పిందంతా జాగ్రత్తగా విని యింటికి వచ్చి నాకు ఒక్క ముక్కకూడా పోయి పోతుంటా చెప్పండి" అంది. గంగులు సరేవని బయల్దేరాడు.

గంగులు అక్కడికి చేరేటప్పటికి దాసుగారు కథకు సంబంధించిన "గంగులు కథ" అనే పిట్ట కథ చెప్తున్నారు. కథ చెప్తూ చెప్తూ దాసుగారు "వస్తున్నాడు గంగు లోస్తున్నాడయా" అని ఒక పాటలోది మొదటి తరణం ఎత్తుకొన్నారు. మన గంగులు యిది విని అక్కర్లేవడీ అలాగే చరికి అడ్డాడు. దాసుగారు తన దోరణిలో పాట రెండో తరణం "కూర్చున్నాడు గంగులు కూర్చున్నాడయా" అని పాడాడు. ఇది వినేసరికి గంగులికి కోపంవచ్చి యింటికి పోదామని నిలబడ్డాడు.

దాసుగారు మూడోతరణం "నిలబడ్డాడు గంగులు నిలబడ్డాడయా" అని పాడాడు. ఇక అక్కడ వుండలేక మన గంగులు అక్కణ్ణించి యింటికి పోబోయారు. దాసుగారు ఆరుతరణం "పోతున్నాడు గంగులు పోతున్నాడయా" అని పాడాడు.

ఈరోగా, గంగులు యింట్లోలేదని తెలుసుకుని గంగులింటికి కన్నం వెయ్యటానికి కొంతమంది దొంగలు గంగులింటి వెనకాలగా వస్తున్నారు.

గంగులు తిరిగివచ్చి యింట్లోకి పోగానే భార్య అడిగింది: "దాసుగారు ఏమి చెప్పారంటే" అని. గంగులు "వస్తున్నాడు గంగులోస్తున్నాడయా" అని పాడాడు. గంగులు పొడిసపాటలో 'గంగులు' అనేమాట 'దొంగలు' అని వినపడ్డది దొంగలకి.

ఇది విని దొంగలు చప్పుడుకాకుండా గోడ వెనకాల కూచున్నారు. గంగులు "కూచున్నాడు, గంగులు కూచున్నాడయా" అని పాడాడు. దొంగలు యిదివిని తమల్ని గంగులు చూశాడని పోదామని లేచిమంచున్నారు. మళ్ళీ గంగులు, "నుంచున్నాడు గంగులు నుంచున్నాడయా" అని పాడాడు. దొంగలు యిది విని అక్కణ్ణించి లేచి పోబోయారు. గంగులు "పోతున్నాడు గంగులు పోతున్నాడయా" అని పాడాడు. దొంగలు యిది విని ఒకటే పరుగులేశారు.

రెండవ చందమతి పొందిన పాటి వ్యాసం,

పదవిద్యమాలయ పుజీట్

[భూషాభివృద్ధికి]

అ.ధ.ర.ము.లు

అ.ధ.ము :

1. దీని తొనలు తింటారు.
6. పెద్ద చెమ్మ.
7. ఒకట్టు, పదులు, వందలు, ...
9. ఎండకీ, వానకీకూడా కావాలి.
10. చూళ్ళ కర్రతో దీన్ని గీస్తారు.
12. ఇది లేనివాణ్ణి గొర్రె కరుస్తుందని సామెత.

18. కూడ నిది.
15. నూద్యుడు.
16. కొండజాతి మనిషి.
18. తెల్లని ద్రవపదార్థము.

నిలువు :

2. అలంకారము.
3. జలతాకు.
4. ఇదిపోతే కరువు.
5. ఈ కథ మీకు చండమామలో చదివి ఉంటారు.
7. వినోదము.
8. సమృద్ధిచుట.
11. సంకృతి.
14. ఏ పనిలోనూ ఇది కూడదు.
16. భీముని ఆయుధము.
17. నివాసము.

మాతన దంపతులకు
మాతన శోభనానిశానిములకు

శ్రీ లక్ష్మి నెల్కు పేటెస్
రాజ మండ్రి.

పనితనమునకు

పేరుగాంచిన

ప్రాకులు

పర్చులు

మొట్టాల్పు

డి ఇండియా డ్రెస్ మాన్యుఫేక్చరింగ్ కంపెనీ, రాజమండ్రి.

స్ట్రోకీ సంతానం సహజమైన కోరిక

లోడ్

దానిని నభలత నాందిస్తుంది*

లోడ్ అంతటా వారుకును

శ్రీమకుటరం ఆమిటడ్.
మదరాస్

బాలోద్యానవనము

మద్రాసు నట్టణంలో తెలుగుపిల్లలకు తగిన విద్యాలయం ఉండేదికాదు. ఈకారణ తీర్చటానికి శ్రీ వి. ఎన్. శర్మగారున్నూ, వారి సతీమణియూ కలిసి 1937 లో "బాలోద్యానవనము" (Children's Garden School) స్థాపించి అధునిక బోధనాపద్ధతులపై సాగిస్తున్నవారు. 7 గురు పిల్లలతో ప్రారంభమైన ఈ పాఠశాలలో ఈనాడు 580 మంది పిల్లలున్నారు. ఈపిల్లలు ఆంధ్రదేశంలోని అన్ని ప్రాంతాలకూ చెందినవారు.

"బాలోద్యానవనము" ఇంతగా పెరిగినప్పటికినీ అసంఖ్యాకులైన బాల బాలికలు ఇందులోచేరే అవకాశంలేక నిలిచిపోవటం జరుగుతున్నది. కారణమేమంటే ఈపాఠశాలకు స్వంతభవనంలేదు. విశాలమైన స్వంతభవనం ఉన్నవశ్యంతో ఈపాఠశాలవల్ల లాభంపొందగల బాలబాలికలు ఎందరైనాఉన్నారు. ఈవిషయం గుర్తించి మద్రాసులోనూ తదితరప్రాంతాలా ఉన్న దనికులు భవననిర్మాణానికిగాను శక్తివంచనలేకుండా విరాళాలిస్తున్నారు.

"చందమామ" నిత్యమూ చదివే అసంఖ్యాకులైన పిల్లల తల్లిదండ్రులకు ఇటువంటి పాఠశాలయొక్క ప్రయోజనం సులభంగా బోధపడగలదు. తమక వారందరూ బాలోద్యానవన భవననిర్మాణానికి యథాశక్తి విరాళాలు పంపప్రార్థన. నూరు రూపాయలకు పైబడ్డ మొత్తములు పంపినవారిపేర్లు "చందమామ" లో ప్రకటిస్తాము.

చందాలు ఈక్రింది చిరునామాకు పంపాలి.

39-43 ఎడ్వర్డు ఎలియట్ రోడ్డు,
మైలాపూరు, మదరాసు.

వి. ఎన్. శర్మ, పి. హెచ్. డి.
బాలోద్యానవనము,
(Children's Garden School.)

చందమామ

చందమామ ప్రత్యేక కథలసంచిక, త్రివర్ణ చిత్రాలూ,
వింత వింత కథలూ, కార్టూనులూ కలిగి ఎంతో ఆకర్ష
ణీయంగా "సంక్రాంతి"కి జనవరిలో వెలువడుతుంది.

కాపీ 1-కి రూ. 1-4-0

మీ కాపీకొరకు జాగ్రత్తపడండి.

చందాదారులకు ఉచితము.

ఆంధ్రజ్యోతి

దీపావళి సంచిక

ఆంధ్రజ్యోతి నవంబరు సంచిక దీపావళి ప్రత్యేకసంచికగా
వెలువడుతుంది. రెట్టింపు పేజీలతో, త్రివర్ణ చిత్రాలతో, అనేక
సాధారణ చిత్రాలతో, ప్రత్యేక కథలతో, వ్యాసాలతో సర్వాలంకార
సమన్వితంగా నవంబరు 5వ తేదిన వెలువడుతుంది.

వెల రూపాయి

ఆంధ్రజ్యోతి కార్యాలయం
37 ఆచారప్పనవిధి - మద్రాసు 1

Chandamama Nov. '47

Photo by Moorthy Vasan

దీపావళి వేడుకలు

వీధివారిని

చిత్రములు

వందేమాతరమ్....

సుమంగళి.....

దేవత.....

భక్త పోతన.....

స్వర్ణసేమ.....

యోగి వేమన.....

ప్రజాదరణ పొందిన ఉత్తమ చిత్రములు